

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne izvzemati nedelje in praznika. — Inerati do 80 petič vrat & Din 2, do 100 vrat & Din 2.50, od 100 do 300 vrat & Din 3, večji inerati petič vrsta Din 4.— Popusti po dogovoru, inerati davek posebej. — Slovenski Narod veča mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za uozemstvo Din 25.—, Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjako uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Zasedanje v Bukarešti zaključeno:

Sklepi konference Balkanske zveze

Države Balkanske zveze hočejo podvzeti vse za vzpostavitev zaupanja polnega sodelovanja na podlagi popolne enakopravnosti in absolutnega spoštovanja njihovih mej

Bukarešta, 23. febr. e. Konferenca stalnega sveta Balkanske zveze je bila včeraj zaključena v političnih in diplomatskih krogih poudarjajo, da je poleg utrditve soglasne volje, da se nadaljuje prizadevanja v duhu dosedanje politike Balkanske zveze na kategoričen način precizirala naslednje stališče:

V pogledu odnošajev z Bolgarijo je podala dokaz trdne volje članice Balkanske zveze, da ne opuste ničesar, kar bi pripomoglo k iskrenemu sodelovanju vseh držav Balkanskega polotoka, ki pa je možno samo v določenem okviru ob polnem spoštovanju sedanjih mej. O drugih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu, komuniste ne govori mnogo, toda dopolnilne izjave zunanjih ministrov so bile podane pač z namenom, da ustvarijo popolno sliko stvarnosti. Lahko se sklepa, da ostajajo kot stalni cilj Balkanske zveze tudi po konferenci v Bukarešti zvestoba splošnemu miru, budna skrb za lastne interese, podpiranje vseh prizadevanj za omiljenje napetosti in za zblizanje narodov, popolna lojalnost napram skupnemu idealu neodvisnosti in obrambi reda, ki omogoča vsaki izmed štirih držav, da izvršuje svojo posebno nacionalno misijo, zajamčenejše nedotakljivosti sedanjih mej in najaktivnejše sodelovanje pri reševanju balkanskih gospodarskih vprašanj.

Po zaključni seji je rumunski zunanji minister Gafencu prečital novinarjem naslednji komunikacije:

Stalni svet Balkanske zveze se je sestel v Bukarešti 20., 21. in 22. februarja 1939 pod predsedstvom rumunskega zunanjega ministra Gafencu. Grčijo je zastopal predsednik grške vlade in zunanji minister Metaxas, Turčijo zunanji minister Sarad-

zogu, Jugoslavijo zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković.

Člani stalnega sveta Balkanske zveze so proučili sedanjí mednarodni položaj ter podrobno izmenjali misli o vprašanjih, ki se tičejo interesov držav Balkanske zveze. Ugotovili so soglasno da imajo enake naziranje o sedanjem političnem položaju in glede politike, ki jo vodi Balkanska zveza, globoko vdana idealu miru že od svoje ustanovitve.

Stalni svet je ponovno potrdil tesno solidarnost, ki druzi članice Balkanske zveze, ter poudarja soglasno voljo, da nadaljuje svoje delo v istem duhu. V tem pogledu je imel priliko pozdraviti sporazum, ki je bil sklenjen 31. julija 1938 v Solunu. Ta sporazum prinaša na očiten način krepko voljo držav članic Balkanskega polotoka, da ne zanemarijo ničesar, kar bi moglo dovesti do zaupanja polnega sodelovanja med državami Balkanskega polotoka na podlagi popolne enakopravnosti in absolutnega spoštovanja njihovih mej.

Stalni svet je odobril sklepe gospodarskega sveta Balkanske zveze, sprejete na njegovem zadnjem zasedanju v Carigradu meseca aprila 1938, in izrazil svoje veliko upanje, da bo redno sedmo zasedanje gospodarskega sveta, ki bo v Bukarešti aprila meseca 1939, dovolilo, da se še bolj okrepe gospodarske vezi med državami Balkanskega polotoka in da se izpolni neposredne prometne zveze med njimi. Prihodnje redno letno zasedanje stalnega sveta bo februarja 1940 v Beogradu.

Ko je bilo prebrano uradno poročilo o delu konference stalnega sveta Balkanske zveze, je rumunski zunanji minister Gafencu pripomnil še tole: Člani stalnega sveta so sklenili v načelu, da se de jure

prizna vlada generala Franca. Vsaki državi je dane v svobodno izbrlo, da določi po svojih razmeatih način za to priznanje.

Razhod zunanjih ministrov

Bukarešta, 23. febr. e. Predsednik grške vlade Metaxas, jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar Marković, turški zunanji minister Sukri Saradzoglu so snoči ob 23.30 s posebnim vlakom odpotovali v Beograd. Na postaji so se poslovili od njih podpredsednik rumunske vlade Arman Calinescu, zunanji minister Gafencu, uradniki zunanjega ministrstva in predstavniki tiska. Posebni vlak bo prispel v Beograd drevo ob 18. Predsednik grške vlade Metaxas bo takoj nadaljeval potovanje v Solun, turški zunanji minister Saradzoglu pa bo ostal 24 ur v Beogradu kot gost naše vlade.

Odmevi v tisku

Carigrad, 23. febr. e. Ves turški tisk se obširno bavi s konferenco Balkanske zveze v Bukarešti in ji pripisuje največji pomen. List »Tan« piše: Mislamo, da je prišel trenutak, da se odpravijo meje med balkanskimi državami. Balkanska zveza je pozitivna potrditev petletnih izkušenj. Ves ta čas so gospodarstveniki, politiki in novinarji Balkanske zveze na svojih sestankih razpravljali o splošnih vprašanjih in iskali pota, da se bolj pogloblje politično, gospodarsko in kulturno sodelovanje svojih držav. Balkanska zveza se je razvijala, je dozorevala in napravila pot k dosegu ciljev, ki si jih je zastavila. Edina ovira od vsega začetka je bilo nasprotstvo Bolgarije, toda dogodki so tudi njo naučili, da je le v sodelovanju njena rešitev. Predsednik bolgarske vlade dr. Kjuscevanov je ponovil naše

mu zunanjemu ministru na poti preko Sofije v Bukarešto izjavo, ki jo je podal pred meseci v sobranju Jugoslavija, ki si je prizadevala, da bi tudi Bolgarija stopila v Balkansko zvezo, je že prej forsirala to idejo in tudi ni misliti, da bi ji Grčija nasprotovala. Pod takimi pogoji je dana prilika, da se odpravijo naše meje in da se iz Balkana napravi ena sama ogromna trdnjava s 70 milijoni ljudi.

Atene, 23. febr. e. Ves grški tisk je spremljal z največjo pozornostjo zasedanje Balkanske zveze v Bukarešti. List »Proia« poudarja enotnost naziranja, ki se je manifestirala že v prvih početkih, kakor tudi soglasno pripravljenost, da se ohrani politika, ki je rodila ugodne rezultate za članice Balkanske zveze, kakor tudi za evropski mir. Balkanska zveza ni skupina, ki je nastala zaradi propagandne politike, temveč je rezultat evolucije in dozorevanja, pospešenege po evropskih dogodkih zadnjih let. Njen miroljubni značaj podvojuje njeno moč. Listi podčrtavajo tudi stik med državami članicami Balkanske zveze in Bolgarijo, ki sicer ni v Balkanski zvezi, ki pa se po solunskem paktu smatra sama kot pripadnica enotne balkanske družine. List opozarja na izjavo Kjuscevanova in pravi na koncu: Balkanska zveza postaja po vsem sestanku njenih zunanjih ministrov močnejša, kar v veliki meri povečuje njen prestiž v tem delu stare Evrope, kjer je dokončno stabiliziran mir.

Gafencu pojde v Varšavo

Bukarešta, 23. febr. e. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo rumunski zunanji minister Gafencu v početku marca obiskal Varšavo.

Francija se ne bo nikdar vdala grožnjam

Ljubezen do miru ni znak slabosti ali strahopetnosti

Pariz, 23. febr. e. Na banketu, ki je bil včeraj v ameriskem veleposlanstvu v proslavo obletnice rojstva Georga Washingtona, je govoril tudi min. predsednik Daladier. Njegov govor so prenašale vse angleške in ameriške postaje. Daladier je najprej izrazil spoštovanje spominu Washingtona in podčrtal tesne zveze, ki spajajo ameriški in francoski narod, kajti vodi ju duh pravičnosti in svobode, kakor je vodil tudi velikega Washingtona pri vseh njegovih delih. Tako Francoz kakor Američani so prežeti z miroljubno voljo in upanjem, da bo naposled le zmagal mir in da bo odstranjena nevarnost vojne. Francoz in Američani imajo v stvari eno in isto politiko, namreč politiko ohranitve miru. Mi stremimo za mirom, ker smo demokraciji, toda prav zato, ker smo demokraciji, ne bomo nikdar pristali na kak nečasten mir. Smo odločni nasprotniki vojne, ker smo dovtetni, občutljivi in zbrani ljudje, zaradi česar ne želimo, da se ponovijo absurdni zločini in se po nepotrebnem žrtvujejo ljudje. Nočemo tudi, da se svet spremeni v razvaline. Vemo, da se v vojno ne da doseči nikak trajna rešitev kateregakoli vprašanja, kljub temu pa ne bomo nikdar pristali na kakršnokoli odstopitev. Mir in svoboda sta za nas nerazdvojeni deli. Nikdar ne bomo stremeli za enim, da žrtvujemo drugo. Naša ljubezen za mir ni izraz slabosti ali strahopetnosti, temveč je posledica odločnosti in preudarnosti. To naše naziranje je krona vseh misli in naporov svobodnih in pravičnih ljudi. Želimo mir in sredstva, s katerimi se dosega, niso orožje in uporaba sile, razen, če gre za obrambo pravic. Iz vseh teh razlogov moramo v teh težkih razmerah ostati modri in zbrati svoje moči, da se ubranimo groženj in napadalcev, pa naj pridejo od kakšne koli strani. Francija se ne bo nikdar

udala grožnjam in napadom in ne bo dovolila, da se njeno ozemlje okrne. Toda Francija je vedno pripravljena za sodelovanje z vsemi, ki so iskreno za zmanjšanje oboroževanja, v tem trenutku pa ostane naša sijajno opremljena vojska za nas nepreohodni barijeri. Pridružujemo se vsem akcijam za mir. Nimamo tudi nobene potrebe, da bi se vezali s pogodbami in obljubami in da se medsebojno obvezujemo, kadar pa gre za obrambo istih ciljev, svobode in pravice, takrat smo složni!

Na koncu se je Daladier zahvalil predsedniku Rooseveltu in mu čestital, ker vodi tako politiko miroljubnosti. Francoski narod mu tudi to pot izkazuje vso hvaležnost in ljubezen.

Chamberlain o angleških žrtvah za oborožitev

London, 23. febr. z. Ministrski predsednik Chamberlain je na polemiki, ki so nastale v domačem in tujem časopisju o oboroževanju Anglije in o ogromnih vsoh, ki so določene za oboroževanje, izjavil, da je Anglija z lahkoto žrtvovala milijarde za oboroževanje in ji je pri tem z razumevanjem pomagal vse narod. To je dokaz, da je Anglija tako bogata, da lahko žrtvuje za splošne interese milijarde, ne da bi bil s tem prizadet njen kredit in ne da bi taki izdatki imeli slabe posledice za njeno valuto.

Novo angleške vojne ladje

London, 23. febr. br. V angleških ladjedelnih bodo letos poleg drugih manjših vojni ladij zgradili še dve veliki vojni ladiji po 40.000 ton s topovi kalibra 406 mm. Poleg dreadnoughta, ki je bil v torek splovljen iz londonskih ladjedelnih ob prisotnosti kralja in kraljice, bo v kratkem dograjena še ena taka vojna ladja.

Francoska pogajanja s Francom

Odločitev o priznanju španske nacionalistične vlade bo padla v soboto

Saint Jean de Luz, 23. febr. br. Senator Berard, ki se je zadnje dni mudil v Saint Jean de Luzu, je imel včeraj ponovno razgovor z delegatom francoskega zunanjega ministrstva Saintom. Po tem razgovoru je novinarjem izjavil, da bo francoska vlada brzkone v soboto definitivno sklepala o definitivni ureditvi odnošajev z vlado generala Franca. Njegova naloga je bila, da odpravi vsa nesporazumjenja, poudariti pa mora, da Francija za svoje priznanje nacionalistične vlade ni postavila nikakega pogoja in da se za to priznanje z generalom Jordanom niti ni pogajal.

Popoldne je senator Berard preko Iru-na odpotoval nazaj v Burgos. Ponoči se je vrnil tja iz Barcelone tudi nacionalistični zunanji minister general Jordano. Sestati bi se morala v Burgosu že snoči, a je razgovor bil odgojen na danes.

Madrid, 23. febr. o. Vrhovno poveljstvo republikanske vojske je včeraj dopoldne izdalo komunikacije, v katerem ugotavlja, da so netočne vesti o neredih v Madridu. V republikanskem glavnem mestu vlada absoluten mir. Mir je zagotovljen tudi v bodoče spriču čuta odgovornosti, ki ga kaže ju-naski španski narod.

Atentati v Šanghaju

Razburjenje v japonski javnosti zaradi teroristične akcije kitajskih nacionalistov

Tokio, 23. febr. br. Poslednji incidenti v Šanghajski mednarodni koncesiji so izzvali v Tokiju veliko vznemirjenje. Japonski listi so davi objavili poročila, v katerih ogorčeno napadajo mednarodno pravno šanghajskih koncesij, češ, da premalo skrbi za red in mir na svojem področju ter s svojo malomarnostjo škoduje japonskim in kitajskim interesom. Listi zahtevajo, naj vlada energično intervenira pri teh oblastih. Japonske oborožene sile bi morale v bodoče same poskrbeti za varnost življenja in imetja Japoncev in Japoncem naklonjenih Kitajcev v Šanghaju. Listi ugotavljajo, da je bilo letos v Šanghaju izvršenih že 16 terorističnih atentatov. Obenem objavljajo tudi kratka poročila o snočnjem dogodku v mednarodnem delu Šanghaja, kjer je prišlo do nemirov in je bilo več uslužbencev kitajske vlade v Nankingu napadenih ter ranjenih. Eden izmed njih je poškodban podlegel.

Zaradi zadnjih atentatov v Šanghaju je japonski zunanji minister Arita v poslanski zbornici z ogorčenjem izrazil svoje nerazpoloženje in sporočil, da je japonska vlada

pri guvernerju mednarodnih koncesij v Šanghaju Franklinu energično protestirala zaradi umora kitajskega državnika Marki Lija in ostalih atentatov, ki so bili izvršeni v zadnjih dneh. Izjavil je, da je bilo včeraj 10 japonskih mornarjev poslanih v italijanski del koncesij, da bi pomagali italijanskim policijskim oblastem pri zasledovanju teroristov, ki so snoči napadli kitajske policijske uradnike.

Dejansko je bil včeraj japonski generalni konzul v Šanghaju Miura v spremstvu dveh vojaških zastopnikov pri Franklinu in protestiral zaradi zadnjih dogodkov, obenem pa postavil nekaj zahtev japonske vlade za boljšo organizacijo reda in varnosti na koncesijskem področju. V Šanghaju pa ugotavljajo, da so bile te zahteve mnogo skromnejše, kakor so jih davi napovedali japonski listi.

London, 23. febr. z. Reuter poroča iz Šangaja, da so bile zaradi ponavljajočih se atentatov v mednarodni koncesiji prirejene velike racije, pri katerih je bilo aretiranih nad 200 sumljivih oseb. Po zaslišanju pa so bili vsi aretiranci izpuščeni.

Cianov obisk v Varšavi

Poljski tisk o sodelovanju z Italijo v Podunavju

Rim, 23. febr. AA. Minister za zunanje zadeve grof Ciano bo odpotoval drevo na uraden obisk v Varšavo, kamor bo prispel 25. t. m.

Varšava, 23. febr. o. Kakor znano bo prišel italijanski zunanji minister v soboto na uradni obisk v Varšavo. Se pred kratkim so govorili, da bo odtod odpotoval v Berlin na sestanek z Ribbentropom, to namero pa je sedaj opustil.

Razgovorom z italijanskim zunanjim ministrom v Varšavi pripisujejo odgovorni politični krogi velik pomen, posebno po spremembi vlad v Jugoslaviji in Madžarski. Poljski listi objavljajo poročila iz Rima, v katerih ugotavljajo, da Italija, Nemčija in Poljska dominirajo sedaj v srednji Evropi in da jim bo sporazumno moč goče vplivati tudi na končno ureditev odnošajev med Madžarsko na eni ter Rumunijo in Jugoslavijo na drugi strani.

Varšava, 23. februarja. b. »Warszawski Dziennik Narodowi« objavlja članek poljskega poslanika v Rimu Kozickega o bližnjem obisku italijanskega zunanjega ministra v Varšavi. Poslanik poudarja med drugim: »Fašizem je začel zmagovit pohod narodnih struj v Evropi. Mussolini je v nekaj letih znal spremeniti duha italijanskega naroda in je prenovil vse politično in gospodarsko življenje Italije. Fašizem je realiziral velike stvari bodisi za Italijo, bodisi za Evropo, kateri je dal osnove novega socialnega reda. Poljska, katere interesi niso nikdar bili v nasprotju z italijanskimi, zna ceniti itali-

janski doprinos civilizaciji. Fašizem je pregнал boljševizem iz Španije in je s tem rešil Evropo.

Vladni list »Kurjer Warszawski« poudarja med drugim, da so poljski in italijanski interesi istovetni v podunavskem bazenu in bodo zato varšavski razgovori med Beckom in Ciano koristni za obe državi, ki jima je pravični mir skupni cilj.

Snežne razmere

Poročilo tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS s dne 23. II. 1939

Kranjska gora 810 m: —9, solčno, 25 cm snega, sren, mirno.
Ratoča-Planica: —7, solčno, 30 cm snega, sren, skakalnice uporabne.
Planica Slatna 950 m: —5, solčno, 40 cm snega, sren, mirno, drsališče uporabno.
Peč Petelinjak 1440 m: —7, solčno, 50 cm snega, osojno prišč, prisojno prekopnava.
Foljčuka 1300 m: —7, solčno, 5 cm prišča, 70 cm podlage, mirno.
Bohinj »Zlatorog« 530 m: —5, solčno, 15 cm snega, sren, mirno.
Dom na Kosmi 1520 m: —12, solčno, 170 cm snega, prišč.
Dom na Voglu 1540 m: —9, solčno, 170 cm snega, prišč.
Senarjev dom 1522 m: —5, delno oblačno, 60 cm snega, prišč.

Politični obzornik

Stojadinovičevi amandmani

»Obzor« je objavil 21. t. m. članek pod naslovom »Stojadinovičevi amandmani«, v katerem ugotavlja, da je hotela Stojadinovičeva vlada z že pripravljenimi amandmani razveljaviti celo vrsto zakonskih in ustavnih določb. Tako je hotela razveljaviti člen 18. državne ustave, ki daje vsakemu državljanu pravico, da lahko civilno ali kazensko zasleduje vsakega drž. nameščenca, ki mu je s svojim delovanjem povzročil kako škodo. Takšna tožba bi bila v bodoče možna samo, ako bi to v roku 3 mesecev izrecno dovolil minister notranjih del. Ako bi v tem roku ne bilo ministrovega dovoljenja, bi se tožba ne mogla vložiti. Drugi amandman je določal: Ako bi kak državi ali banovinski nameščenec kritiziral obstoječi režim ali postopanje vlade in njenih članov, jih žalil ali omalovaževal, bi se disciplinsko kaznoval ali z zmanjšanjem aktivnih prejemkov od 20 do 50 odst na mesec za čas do 10 let, ali z upokojitvijo z zmanjšanjem penzijskih prejemkov od 20 do 50 odst na mesec za dobo do 10 let ali v težjih primerih z odpustom iz službe. Te kazni bi naj veljale tudi za upokojence. Pritožbe bi bile mogoče samo na državni svet. Ako bi državni svet pritožbe ne rešil v 2 mesecih, bi postala kaznen izvršna. Vse te določbe bi veljale tudi za sodnike. Tretji amandman je določal: Sreski načelnik lahko naloži globoko 500 do 1000 din županu, obč. odborniku ali uslužbencu, ako se brezpogojno ne pokori odredbam oblasti in ukazom sreskega načelnika. Pritožba bi bila mogoča samo na bana in nič več na upravno sodišče. Iz istih razlogov lahko ban tudi odstavi župana in razpusti obč. odbor. Pritožba je dovoljena samo na ministrstvo notranjih del, ne bila bi pa dopustna, kakor do sedaj, na upravno sodišče. Nove volitve bi ne bilo treba razpisati v roku 2 mesecev, marveč šele po 2 mesecih, ako prenehajo okoliščine, ki so povzročile razpust občinskega odbora, kar bi lahko seveda trajalo več let, ker bi bila presoja o vzrokih dana na svobodno presojo sreskega načelnika. Četrty amandman je odrazil: Ban bi lahko po svobodni omeni odstavil občinske nameščenca in na njih mesta imenoval druge, ne da bi odstavljenec imel pravico do kakršnekoli pritožbe. Peti amandman je določal: Minister notranjih del lahko izreka kazen do 30 dni zapora ali 5000 din globe, ban do 20 dni zapora ali 3000 din globe in sreski načelnik do 10 dni zapora ali 1500 din globe. Kazen bi naj bila takoj izvršna, pritožba na upravno sodišče pa nedopustna. Šesti amandman se je nanašal na tisk: Vsaka tiskarna mora vsako tiskovino v 6 izvodih dostaviti drž. tožilcu. Nobena tiskovina se ne sme prej razpečavati, dokler ne da za to pismenega dovoljenja drž. tožilca. Poseben amandman se je nanašal na ustavljenje dnevnikov, tednikov in drugih periodičnih listov. Ustavljenje je bilo zelo olajšano.

Bethlenov poziv Mussoliniju

Budimpešta, 23. febr. h. Po vesteh iz Londona je bivši min. predsednik in vodja madžarskih veleposelstnikov in veleindustrijev grof Stefan Bethlen poslal italijanskemu min. predsedniku Mussoliniju poziv, v katerem pravi, da je treba rešiti madžarsko neodvisnost pred nemško ekspanzivnostjo. V izjavi budimpeštanskemu zastopniku lista »Corriere de la Sera« je grof Bethlen dejal med drugim, da je izredno zadovoljen, ker namestnik sedanj min. predsednik grof Teleky še pogloblji odnošaje med Italijo in Madžarsko. Zaradi teh izjav bivšega predsednika madžarske vlade so bili pozvani listi, da jih ne smejo objaviti niti ne komentirati.

53 milijonov za ameriška pomorska oporišča

Washington, 23. februarja. AA. Pri včerajšnjih razpravi o kreditu 53 milijonov dolarjev za nova pomorska oporišča, med katerimi je tudi otok Guam, je predsednik odbora za mornarico Windson izjavil, da Zedinjene države smatrajo, da morajo z avtoritativnimi državami govoriti v odločnem tonu. Z ozirom na to Zedinjene ameriške države sporočajo svetu, da ne bodo dopustile, da bi jih kdo uničil. Neki poslanec je pripomnil, da bi utrjevanje otoka Guama pomenilo sunek v japonski vrat in da bi to moglo dovesti do vojne. Windson je odgovoril, da je strateški položaj tega otoka v zahodnem delu Tihega oceana največje važnosti za obrambo politiko Zedinjenih držav.

Politična amnestija v Litvi

Kovno, 23. febr. br. Litovski predsednik Smetona je za 21. obletnico litovske republike amnestiral 67 političnih kaznjencev. Med njimi je tudi 18 klajpedskih Nemcev.

Borzna poročila.

Curh, 23. februarja. Beograd 109. Paris 11.64, London 20.60, New York 439.5625, Bruselj 73.95, Milan 23.125, Amsterdam 234.75, Berlin 176.30, Praga 15.05, Varšava 83, Bukarešta 3.37.

Samo še par vstopnic ie narazpolago za današnjo poslovilno predstavo SVENGALIIA v K nu UNIONU ob 21. uri

Ku-ite tak vstopnice!

Plin je v vsaki četrti ljubljanski hiši

Glavni cestni plinski vodi merijo že nad 52 km — Uporaba plina v gospodinjstvu stalno narašča

Ljubljana, 23. februarja

Dne 28. maja l. 1856. je mestni magistrat ljubljanski prvič vabil meščane, naj se prilgasi kot naročniki plina za razsvetljavo. V »Novicah« je bilo sporočeno, da je v predmestju Sv. Petra g. Freiberg (to je bil zakupnik cestne razsvetljave) prižgal svetlejšo luč, ki se gasja tuč imenuje in sveti že mnogo let v vseh večjih mestih po ulicah, Stacionah, gostilnicah itd.

Šele l. 1861. dne 9. novembra je začela ljubljanska plinarna z obratovanjem, prvičkrat so zagorele tedaj po nekaterih ljubljanskih ulicah in lokalnih primitivnih plinskih svetilk. Od l. 1861. do l. 1903. pa je začela poraba skokoma naraščati. Tega leta je dobila ljubljanska boljšo cestno plinsko razsvetljavo. Od l. 1908. do l. 1912. je ljubljanska plinarna zelo napredovala. Ljubljana je v teh letih dobila 700 plinskih uličnih svetilk in kandelabrih, ker je mesta občina zahtevala od tedanje zasebne družbe, ki je bila lastnica plinarne, da prevzame cestno razsvetljavo proti odškodnini. Plinarna je morala oskrbovati cestno razsvetljavo, čeprav je imelo mesto že svojo električno centralo. Mesto je bilo za tedanje razmere razkošno razsvetljeno.

Cestno omrežje ljubljanske plinarne je l. 1922. merilo 23.060 m. Po tem letu je plinarna izmenjala več vodov v mestu, ker so bili prešibki, polagala je nove vode in l. 1930. je imela ljubljana že 34.668 m plinskih vodov. L. 1936. je plinsko cestno omrežje prekoračilo polstoti kilometer, danes pa merijo samo glavne cestne cevi že nad 52 km. V celem je plinarna pod vodstvom inž. Bartla položila na novo 28.804 m cevi, pojačala in izmenjala pa je 3232 m.

Plin je uveden danes že v vsako četrtto hišo. Stroški za cestne vode in zadnjih 15 letih znašajo okrog 5 milijonov din. Hišnih instalacij, to je vodov in hišah, je plinarna napravila 3634, zasebni instalaterji pa 313. Vseh instalacij za rabo plina pri strankah je 3869. V zadnjih 15 letih so bile izmenjane skoraj vse plinske instalacije. Tudi vsa plinska aparatura v mestu je v zadnjih 15 letih nova. Do marca lani je bilo v rabo 5365 raznih plinskih gorilcev. L. 1922. je bilo montiranih samo 265 gorilcev za ogrevanje in pa 2011 svetilk pri strankah. Danes imajo pa ljubljanci v rabi le še 137 svetilk in že 5228 raznih plinskih ogrevalcev.

Svetovna vojna tudi ljubljanski plinarni ni prizanesla. Plinarna ni dobila redno premoza iz Češke, naprave za uporabo domačega rjavega premoza pa ni imela, kar takrat take naprave še niso bile poznane. Med vojno je plinarna izgubila največ naročnikov, meščani so si omislili električno razsvetljavo, le malo jih je ostalo zvestih plinski prijetni in mirni luči. Še l. 1922. je plinarna oddala skoraj svojo proizvodnjo samo za razsvetljavo, danes pa porabi ljubljanska zasebna razsvetljava le še prav neznamen del celotne produkcije. Lani je plinarna oddala za razsvetljavo zasebnikom samo 7000 kub. m plina, torej količino produkcije enega dne. Plinarni je grozila likvidacija, še ob času pa je uprava začela propagando za porabo plina v gospodinjstvu in za ogrevanje. L. 1922. je znašala poraba plina v gospodinjstvu le 39.000 kub. m, od tega leta do danes pa je dosegla velikanski napredek, kajti danes odda za porabo v gospodinjstvu in za ogrevanje 1.500.000 kub. m plina. Ni bilo lahko prepričati gospodinjstev pred 15 leti, da pečenka pripravljena na plinu ne smrdi po plinu, mnogi so se bali zastrujitve s plinom, hišni gospodarji so se bali, da jim bo uhaajoči plin hiše raznesel. Toda konservativnega in trmaste ljubljancana se je le po večičlo spreobrnilo in danes je malo prebivalcev, ki ne zahtevajo plina v stanovanju.

V Nemčiji porabijo na enega prebivalca letno do 90. kub. m plina. Pri nas odpade od letne porabe le 34 kub. m na enega prebivalca, dosežena poraba plina torej še ni zadostna, čeprav je ljubljana glede porabe plina na prvem mestu v državi. Če bi imela vse hiše plinske vode, bi bila poraba plina večja. Uprava plinarne se namerava dogovoriti s hišnimi lastniki, ki še nimajo napeljave v hiši, da jim bo napeljala vode na daljši plačilni rok, tako da bodo mesečni prispevki malenkostni. Na ta način se utegne uresničiti, da bo imela v ljubljani vsaka hiša plinske vode in seveda tudi priprave za rabo plina. Plinarna pripravlja tudi nov cenik za plin s takimi cenami, da bodo ljubljanci lahko poceni dobili plin za ogrevanje sob in kopalnic. Plinarna bo prodajala plin po ceni, ki jo zmore konzumirati, to je po večini uradnik.

Pred dnevi je mestna plinarna odprla v Kresiji svoj stalen razstaveni prostor in moderno urejeno plinsko kuhinjo, v kateri bo prirejala stalno tečajje o načinu kuhanja s plinom za gospodinjstve in gospodinjstke pomočnice. Ti prostori bodo gotovo najboljša propaganda pri prizadevanju plinarne, da bi se konzum plina v gospodinjstke namene povečal in dosegel tisto višino tudi v ljubljani, ki jo je dandanes plinsko kuhanje povsod v modernih državah že doseglo.

Beograjski tehnik v Trbovljah

Trbovlje, 22. februarja

V torek popoldne ob 15. uri je došel v Trbovlje 50 dijakov slušateljev tehnične fakultete iz Beograda. Vodil jih je prof. g. Zadina. Na trboveljski postaji so jih pričakovali in pospravili v imenu rudniškega ravateljstva višji strojni inšpektor g. inž. Milan Pertot in obratovodja g. Adolf Widra. Ekskurzisti so si najprej ogledali novo električno centralo ob Savi in rudniško separacijo, nato pa še novo cementarno, ki jim jo je razkazal namestnik ravateljstva cementarne g. Dr. Čuček. Ekskurzisti so izrazili svoje zadovoljstvo nad vsem, kar so imeli priliko videti, zlasti najmodernejše opremljeno novo električno in separacijske naprave, veliko zanimanje pa so kazali tudi za ogromne bunkerje in ostale moderne tehnične naprave preurejene in razširjene cementarne, čemur se pač ni čuditi, saj študirajo ekskurzisti gradbeno tehniko in vprav radi tega jim je dobrodošlo ogled novih naprav v Trbovljah.

— Po ogledu so bili ekskurzisti in njihovi spremljevalci prepeljani z avtobusi do rudniške restavracije, kjer jim je rudniško ravateljstvo priredilo primerno večerjo v zgornjih prostorih rudniške restavracije. Tam je dole goste v lepih besedah pozdravil kot zastopnik rudniškega ravateljstva, višji inšpektor g. inž. Silvij Burger. Želeč gostom prijetno bivanje v rudarskih Trbovljah. Za lep sprejem in gostoljubnost se je zahvalil vodja ekskurzije profesor g. Zadina, naglašujoč, da je zadnja točka njihovega poučnega izleta nedvomno najzanimajša, kajti dijaki so se mogli na lastne oči prepričati, da je največji jugoslovanski premožnik Trbovlje tehnično najpopolneje urejen in obratuje z najmodernejšimi sodobnimi produkcijskimi metodami. Trbovlje pomenijo za ekskurziste zato najuspešnejši zaključek njihovega poučnega izleta po lepi Sloveniji.

Pred odhodom so gostje zapeli nekaj lepih jugoslovanskih pesmi, a tudi naš »Regiment po cesti gre« so gladko zapeli, zagotavljajoč, da je ta pesem, ki so se je naučili v ponedeljek zvečer v ljubljani, osvobodila srca vseh in jo bodo nesli v stolni Beograd kot najlepši spomin na ekskurzijo in na ljubljancane.

Ko so zaplesali še kolo, so se težkih src poslovili od Trbovljev. Avtobusi so jih vseleli in razposajene odpeljali na postajo, odkoder so se z večernim vlakom vrnili zopet v Beograd.

Kakor so mladi Beograjčani odnesli iz Trbovljev lepe spomine in vtise, tako se bodo radi spominjali tudi lepih uric, ki so jih preživeli med ljubljancami, zlasti pa so odnesli nepozabne vtise z naše Gorenjske, z Bleda, Bohinja in drugih gorenjskih krajev, ki jih, kakor so zatrjevali, nikdar ne bodo pozabili.

Smrt blage gospe

Ljubljana, 23. februarja

Davi okrog 7. je v Leonišču za vedno zatisnila oči ga. Helena Maček, soproga in verna življenjska družica poslovodje Bonačeve knjigovodnje g. Filipa Mačka, stara 65 let. Še nedavno se je blaga gospa vedela še razmeroma dobrega zdravja, v zadnjem času pa je pričela hirati, sele pred dnevi se je šla zdraviti v Leonišče, kjer so se za njo zavzeli zdravniki z vso vestnostjo, pa ji žal niso mogli pomagati.

Pokojna je bila v ljubljani splošno znana, dasi ni nikoli sili v ospredje in je živelja je za svojo družino, za dobrega soproga, hčerko Milico, poročeno z znanim ljubljanskim trgovcem g. Zvonimirjem Lukičem, sina inž. Stanka in vnučka Francika. Blaga gospa je bila tudi članica raznih narodnjakinja ter je bila tudi članica raznih naprednih, humanitarnih in kulturnih društev, ki jih je tudi gnotno podpirala. Najbolj pa bodo pokojno dobrotnico pogrešali ljubljanski reveži, ki so pri njej našli vedno uteho, saj je imela zanje zmerom odprto radodarno roko.

Pogreb blage gospe bo jutri ob 16 izpred mrtvaške veže na Stari potji na pokopališču pri Sv. Križu.

Globoko užaloščeni rodbini, soprogu, sinu in hčerki ter ostalim sorodnikom ob teški izgubi predobro soprogo in najbližje zlate mamice naše najiskrenejše sožalje.

Tatvine na deželi

Ljubljana, 23. februarja

Orožniki v Trebnjem zasledujejo že dolgo 28-letnega cigana Valentina Brajdiča, pristojnega v novomeško okolico, ki se klati po vsej Dolenjski in kraje. Njemu se je pridružil tudi 38-letni Franc Rataj, počenjeni delavec iz St. Petra. V zadnjem času sta se pojavila v vaseh okrog Trebnjega, kjer sta vlomila v nekatere kmečke hiše, zlasti na samotni ter odnesla mnogo živčja in obleke in ukradla več kokoši. Antonu Ratiču v Ješkovec sta odnesla površje bakren kotel, v katerem si kuhata, najbrže skrita v kakem gozdu, potrebno hrano.

Po deželi se klati tudi neki Valentin Kotnik, ki je že znan potepuh in je doma iz Dola. Kotnik se je nedavno pojavil v Laškem, kjer je vlomil pri dveh posestnikih. Odnesel je več blaga, cigaret, nekaj zlatnine in obleko. Kakor pravijo orožniki, Kotnik rad spreminja ime, kakor Perc Franc itd. V zadnjem času so ga videli oblečenega v dolg, temen plašč, na glavi pa ima majhen zmekčan klobuk.

Žože Vimer, doma iz Laškoga, je izučen krojač, ki se je najraje mudil v ljubljani, a je moral zaradi hudih prestopkov za več let v kaznilnico v Novi Gradski, odkoder so ga pa lani v decembru odpustili na enoletni pogojni dopust. Vimer je poiskal delo v Gornjem gradu, a je kmalu izgubil in se pojavil v Laškem, kjer je zagrešil nekaj tatvin. Vimer, ki se rad izdaja za trgovskega potnika, je ogoljufal pred dnevi tudi Ivana Jerasa za 500 din. odgovarja pa površje še za utajo radističnih aparatov na škodo Bruna Klemenčiča in Henrika Maira.

V Zafiji gori nad Senovem so vlomilci vdrli v hišo Ernesta Krulca, ki so jo do-

dobro opleni. Kot vlomilce zasledujejo orožniki 26-letnega Janeza Oštrja, nekoga Antona Malnarja in 25-letnega Janeza Romiha, ki pa so pobegnili in se najbrž zatekli nekam na Hrvaško, za njimi je izdana tiralica.

Bivši trgovec Vinko Stoklas, star 49 let, hodi po deželi zelo elegantno oblečen in nosi tudi zlate naočnike. Pri vsem tem pa je Stoklas nevaren slepar, ki se poslužuje tudi lažnih imen. Stoklasa so naznanili nekateri ljubljanski trgovci, da jih je osleparil. A. Prologu je ponoveril pisalni stroj, vreden blizu 4500 din in 500 din v gotovini, Marto Tschokert je osleparil za 200 din, Josipini Lapajnetovi je ostal dolžan hrana, nekaj sleparij pa je zagrešil tudi v Kočevju.

V Znojiljah pri Zagorju sta se splazila te dni v stanovanje Franca Gromana dva mlada postopača, ki sta ukradla uro budilko, dve volneni jopici, modro pižamo, nekaj kosov perila, več parov nogavic, žepno svetilko in okrog 500 din. Tatova sta izginila, preden so ju mogli orožniki prijeti in ju spraviti v zapor.

Na pustni terek zaklan

Skofja Loka, 22. februarja

Davi so prispele v Skofjo Loko prve vesti o pretepu, ki je zahteval smrtno žrtev. Imena še niso znana, prišlo pa je do usodnega poba v Javorjah, v gostilni Marijance Grošljeve. Na pustni terek zvečer ljudje ne vzdrže doma in tako je imela tudi Grošljeva gostilna dovolj gostov. Bržčas pijača in pa dekleta so fantom zmešala glave in prišlo je do pretepa. Enega so oklali do smrti.

Iz Skofje Loke je odšla v dolino komisija v svrhu obdukcije. Poljskim orožnikom pripade naloga, da bodo morilca izsledili. Baje gre za dva mladeniča iz doline, dočim je bil umorjeni fant domačin Javorčan. Javorje je gorska vasica v skofjeloškem gorovju, 635 m visoko in oddaljena od Skofje Loke 4 ure pešpota. Pobje je zbudil zgražnanje med ljudstvom.

Pod vlak je hotel skočiti

Rajhenburg, 22. februarja

Na pustni terek se je mudil pri nas neki radeški pomočnik, ki je ves potrt in zbeگان taval po trgu. Hodil je iz kraja v kraj in videlo se mu je, da zelo trpi, ne toliko morda zaradi bede, marveč zaradi splošne potrtosti in pomanjkanja veselja do življenja. Slednjč je došel do železniške proge, kjer se je vrgele na tračnice. K sreči ga je nekdo opazil ter o tem obvestil varnostne oblasti, ki so preprečile njegov samomor. Ko so ga vprašali, zakaj si je hotel končati življenje, je odvrnil, da se je naveličal živeti, ker mu življenje ne nudi ničesar. Odpremili so ga na domovno postajo v Radeče.

Kolo je ukradel

Zidani most, 22. februarja

Pretekli teder je bilo ukradeno kolo posestniku Peklarju na Brišah pri Zidanem mostu. O tatvini je Peklar obvestil varnostne oblasti, ki so pričele s polzvedovanjem. Ugotovilo se je, da je tat, ki je star komaj 15 let, doma iz Rajhenburga ter da je prodajal ukradeno kolo v Šmarjeh pri Jelšah. Ko ga je vprašal kupec za kontrolno knjižico, je fant pri njem pustil kolo in dejal, da jo prinese takoj. Toda fanta ni bilo več na spregled.

Slednjč je kupec o tem informiral orožnike v Šmarju pri Jelšah, ki so na podlagi podatkov, ki so jih dobili z Zidanega mosta, ugotovili, da je kolo last posestnika Peklarja v Brišah pri Zidanem mostu. Kolo so vrnili lastniku g. Peklarju, fanta pa so zaprli in se bo zaradi tega zagovarjal na sreskern sodišču v Laškem.

Iz Celja

— V Celju nameravajo graditi justično palačo zaenkrat brez nove jetnišnice. Komisija, ki jo je vodil podpredsednik apelacijskega sodišča dr. Mastnak, in v kateri so bili še predsednik celjskega okrožnega sodišča dr. Vidovič ter zastopniki banke uprave in mestne občine celjske, je v torek v Celju obravnavala vprašanje gradnje justične palače v Celju. Komisija je osvojila sklep mestne občine, ki je izbrala kot stavbišče za justično palačo Glazijo in odobrila tudi načrte. Stroški za gradnjo justične palače in nove jetnišnice so proračunani na 15 milijonov din. Komisija pa je sklenila, naj bi justična uprava zgradila zaenkrat samo justično palačo brez jetnišnice, jetnišnica pa naj bi ostala do nadaljnjega v sedanjih prostorih poleg starega okrožnega sodišča. Gradnja justične palače brez jetnišnice bi stala okrog 7 milijonov din. Zaradi kredita za gradnjo justične palače, ki je zares nujno potrebna, bodo izvršene intervencije v Beogradu.

— Modernizacija banovinske ceste na Polulah. V zvezi z regulacijo Savinje so lani razširili in modernizirali banovinsko cesto Celje—Laško v odseku v Košnici pri Celju. V zvezi z regulacijo Savinje v četrti etapi nadaljujejo sedaj moderniziranje te ceste na Polulah v smeri proti Celju. Načrt predvideva delno prelazitev ceste na Polulah in lahen lok blizu Cenceljevega kamnoloma. Po tem načrtu bi moralo nekaj posestnikov na Polulah odstopiti del zemljišča za cesto. Ker so se nekateri posestniki proti temu pritožili, je bila v torek na terenu komisija, ki jo je vodil višji tehnični svetnik banke uprave inž. Sturm in v kateri so bili poleg zastopnikov banke uprave tudi zastopniki mestne občine celjske in sreskega celjskega odbora. Prevladovalo je mnenje, da bi bilo bolje izpeljati cesto v tem odseku v ravni črti. V tem primeru bi se stroški zaradi odkupa zemljišč in dražje gradnje zvišali za približno 270.000 din. Hidrotehniški oddelek in vodstvo regulacije Savinje zastopa izvedbo prvega, cenejšega načrta, mestna občina pa je za izpeljavo ce-

ste v ravni črti, torej za dražjo izvedbo. Modernizacija te ceste je v neposredni zvezi z regulacijo Savinje v četrti etapi, za katero še vedno primanjkuje kakih 800.000 din. Ker bo o zadevi končno odločilo gradbeno ministrstvo, bo treba do odločitve najbrž prekiniti regulacijska dela na Savinji, s čimer bo pri regulaciji zaposleno delavstvo hudo prizadeto.

— Šahovski brztournir. Celjski šahovski klub bo priredil svoj redni mesečni prvenstveni brztournir v petek 24. t. m. ob 20. v klubskih prostorih kavarne »Evropce«.

— V celjski bolnici je umrl v torek Martin Moškotevc, predelavec v Westnovi tovarni v Gaberju.

Boleznica

KOLE DAR

Danes: Četrtek, 23. februarja katoličani: Peter Dam. Romana

DANAŠNJE PREDITVE
Kino Matica: Ana Favetti
Kino Union: Prebrisane ženske ob 16. in 19.

Kino Sloga: Reportaža o ljubezni Lovsko društvo Ljubljana občni zbor ob 20. v restavraciji Zvezil

Poslovilna predstava Svengalija ob 21. v kinu Unionu

Socialno ekonomski institut predavanje dr. Vlodimirja Murka o »Reformni zakona o neposrednih davkih« ob 20. v dvorani Zbornice za TOI

Splesno žensko društvo: predavanje zdravnice dr. Božene Merljakove »Skupno delo matere in zdravnik« ob 20. na ženski gimnaziji, Bleiweisova cesta

Razstava tržaskih umetnikov kiparja Uge Cará in slikarja A. Černigoja v Jaki. pičevem paviljonu

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43. Trnkoczy dr. Mestni trg 4. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Ozpod sita

Huda pravda se je vnela med Višnjo goro in Stično zaradi meščanske šole. Kje naj stoji? V Višnji gori ali v Stični? Višnjani pravijo, da mora stati v Višnji gori, oni v Stični jim pa te pravice nehoje priznati in so nam poslali dva komolca dolg članek zoper meščansko šolo v Višnji gori. Torej pravda se je začela in bi nemara padale po nas bunke od te ali one strani, če bi jo kakorkoli podpirali. Ker se bo bojimo že zamere same, da o bunkah niti ne govorimo, se bomo ravnali po salomonških Višnjanih iz starih časov, ki so sodili in obsodili po zelju hrepenečega kozla tako, da je bil volk sit in koza cela. Saj veste, kako so ga kaznovali. Po njegovih sencih so udrihali, da ga ni bolelo.

No, da tudi nas ne bo bolelo, moramo rezočeti, da smo naklonjeni Višnjanom in Stičanom v enaki meri in da so nam oboji enako pri srcu. Privoščili bi meščansko šolo enim in drugim. Toda dveh meščanskih šol nemara ne bo mogoče zgraditi, ker bo še za eno primanjlovalo cvenka in morda tudi otrok. Zato bi se morali odločiti za Višnjo goro ali za Stično. Strah pred posledicami in malo tudi lokalni patriotizem nam pa enostransko odločitev odločno odvetojuje. Zato predlagamo konec pravde s kraškim procesom. Tja dol v Višnjo goro naj se napoti izkušen geometer ali zemljišar in naj do milimetra natančno izmeri razdaljo med Višnjo goro in Stično. Ko jo bo izmeril, naj jo zopet natančno razpolovi in točno v sredini med Višnjo goro in Stično naj se zgradi meščanska šola. Tako bo vsem narobe prav.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 23. februarja: Hlapi. Red Četrtek Petek, 24. februarja: ob 15. uri: Brezov. gaj. Dijaška predstava. Globoko značajne cene. Izven. (Zvečer gostuje drama v Ptujju: Hollywood)

Sobota, 25. februarja: Hollywood. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 26. februarja: ob 15. uri: Plička in Tonček. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Potovanje v Benetke. Izven. Znižane cene

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 23. februarja: Evgenij Onjegin. Izven. Znižane cene od 24. din navzdol Petek, 24. februarja: zaprt Sobota, 25. februarja: Ero z onega sveta. Red E

Nedelja, 26. februarja: ob 15. uri: Gejša. Izven. Znižane cene od 24. d.n. navzdol. Ob 20. uri: Jesenski manevari. Izven. Znižane cene

Iz Murske Sobot

— Dete je zaprla v omaro. Sezonska delavka Irma Novak je po porodu zaklenila dete v omaro, njen oče pa je ključ od omare odnesel. Dete je še istega dne umrlo. Sodna komisija je odšla na pokopališče v Fokovec, da dožene vzrok otrokove smrti.

— Na dan nevestine poroke v smrt. Te dni se je v Trešnjem obesil posestniški sin Henrik Lapuh. To je storil na dan poroke svoje zaročenke. Že nekaj let je namreč Henrik rad videl 18 letno Heleno Slanič, vendar se nista poročila, dokler Henrik ne bi odslužil vojašine. V tem času pa se je Helena zagledala v drugega ter se je kma. lu po Henrikovem prihodu od vojakov poročila z drugim. To je Henrika tako potrljo, da se je na dan Helenine poroke obesil.

— Upokojitev. Upokojen je predsednik okrožnega sodišča v Murski Soboti g. dr. Fran Zihner.

Iz Sevnice

— Občni zbor posavke podružnice SPD Zidani most bo v nedeljo 26. t. m. v gostilničarskih prostorih Cimpersek v Sevnici. Pričetek zbora ob pol štiri popoldne. Članstvo se naproša, da se zbora udeleži polnoštevilo. Poslušaj se naj vlaka, ki odhaja z Zidanega mosta ob 15.10.

Ljudje na zatožni klopi

Želja po novem plašču pa ni nenavadna stiska — Posledica krokanja z lepo natakarcico

Ljubljana, 23. februarja

Nedavno smo poročali o tatvini v nenavadni stiski. Zagrešila jo je žena nekoga železniškega delavca. Kradla je zaradi tega, ker je moč zahteval od nje denarja, da bi si kupil obleko, žena pa je šla in izmaknila hranilno knjižico svoje sosedice ter kupila možu novo obleko. Priče so izjavile, da moč ženo pretepa, izroči ji pa vsakega prvega ves svoj skromen zaslužek.

Včeraj je žena tega železniškega delavca zopet sedela na zatožni klopi. Pripeljali so jo iz jetnišnice. Prestaja kazeno, ki so jo pri sodišču zaradi tatvine hranilne knjižice. Obtožnica jo je dožela, da je ukradla Londoner Doroteji v Suti, svoji sosedici, za 520 din raznega perila. To tatvino je zagrešila še pred tatvno hranilne knjižice, za katero je bila že obsojena.

Obtožnica je tatvino priznala in se zagovarjala, da je denar potrebovala za nov plašč. Ker ji moč ni hotel dati denarja, je odnesla sosedji perilo in ga zastavila v ljubljanski zastavljalnici. Dobila je zanj 300 din. Prvič smo verjeli, da je obtožnica nekakšna žrtve razmer. Ako moč zahteva od žene novo obleko in trdi, da si je morala od skromne mesečne plače prihraniti še za obleko, je to pač huda zadeva. Strah pred možem, ki ima navado, da položi roko na svojo ženo, je olajšala okolnost. Vendar to pot žena ni trdila, da se je moža bala, temveč je samo potrebovala denar za nov plašč. To je pa že drugačna pesem.

Sosedo, ki je bila okradena, smo vprašali, kako je prav za prav z obtoženko, ali je res po moževi kravdji začela v kriminal. Sosedja je odgovorila, da je mož pošten delavec, ki gara ves dan, a žena rada piše in zapravi mnogo denarja za plašč. Najrajši ima rum. Razen tega ji delo smrti. Za svoje ženo otroka se ne briga, vzgajajo ga starši njenega moža. Lahkom selno si izposoja denar, zato ji je mož že preklical v časopisih.

Ker je perilo ukradla, že preden je bila obsojena zaradi tatvine hranilne knjižice, je senat ženi prisodil za obe dejanji enotno kazeno skupaj s mesecev strogega zapora. Žena je kazen sprejela brez ugovora. Tako ravno dušno kot ta že dolgo ni nobena obsojenka sprejela kazni.

Delavec Dvoršak Anton, ki je tudi večeraj sedel pred sodniki, je bil obtožen, da je ukradel lepo natakarcico Ivanki. Dvoršak je priznal, da se je mudil pri natakarcici a denarja in torbice ni vzela. Rekel je, da je tudi kuharica imela svojega fanta, ki jo je obiskoval zgodaj zjutraj in je zelo verjetno, da je on izmaknil natakarcico Ivanki torbico z denarjem.

natakarcici Ivanki. Glede šala je Dvoršak rekel, da je naredil šalo. Vzel ga je Ivanki v kavnarni, kjer sta se zabavala, preden sta odšla zgodaj zjutraj domov.

Branilec je pripomnil, da dela okajen človek razne neumnosti. Ivanka in obtoženo sta ponoči krokala. Fantje imajo navado, da si prilastijo za šalo kakšno malenkost, na ta način izkazuje svoji dragi svojo ljubezen. Ni pa dokazov, da je obtoženo ukradel Ivankino torbico z denarjem. Natakarcica sama ni mogla trditi, da je tat baš obtoženo.

Aretacija pretkanega sleparja

Železniki, 22. februarja

Ne le v Železnikih, marveč v vsej Selški dolini, zlasti pa v gorskih vaseh in krajih, koder je hodil pretkani slepar Josip Završnik, je zbudila mnogo pozornosti njegova aretacija. Završnik se je predstavljal kot elektroinstalater in bogzna koliko žrtve bi mu bilo še padlo v pest, da ga niso izsledili marljivo orožniki v Železnikih. Posestnik Ferdo Tolar iz Podlonka nad Železniki je iskal elektroinštalaterja za svojo elektrarno. In oglasil se je pri njem Završnik s raznimi pooblastili, ki pa so bila vsa ponarejena, deloma pa preklkana. Da bi se mu sleparija posrečila, je privedel s seboj več delavcev, ki so pričeli z delom in to v Prtovcu pod Ratitovcem, Podlonku, Martinjem vrhu in na Bukovčiči. Na račun del je izvajal Završnik od ljudi denar, ki so mu ga dajali, v dobri veri, da gre za nekaj poštenega, saj so videli delavce. Tako je pobral Završnik pri ljudeh nad 6000 din. Razen tega je jemal Završnik denar tudi pri strankah, kjer sploh ni imel dela, a si ga je enostavno izposojal, kolikor je pač šlo, pa tudi v gostinlah si bodo premetenege ptička zaponili. Neplačani računi ne govore dobro zanj.

Najbolj oškodovan bi bil bržčas omenjeni Tolar, ki je zanj Završnik naročil elektroinstalacijski material za 7000 din. Do prevzema pa ni prišlo, ker so pustolovec že prej aretirali. Ker Završnik tudi delavcem ni dal beliča in ker so izvohal Završnika tudi v policijskem dnevniku, je bilo njegovih »koncesioniranih sposobnost« dovolj. Dečko je moral v zapor. Odvedli so ga sprva v Loko, nato pa naprej da poračuna še z zaostalimi grehi, ki so vpisani pri sodišču v Novem mestu.

DNEVNE VESTI

— Nov šef kabineta poljedelskega ministra. Za šefa vršila dolžnosti šefa kabineta poljedelskega ministra je imenovan tajnik istega ministristva Slavko Stanovčić.

— Konferenca obrtnih zbornic. 28. februara in 1. marca bo v Beogradu konferenca vseh obrtnih zbornic in obrtniškodsekov skupnih zbornic. Na dnevnem redu bodo zelo važna obrtniška vprašanja zlasti osnutek uredbe o socialnem zavarovanju obrtnikov in razširjenje pavšalnega plačevanja pridobine tudi na mesta, ki imajo nad 20.000 prebivalcev.

— Polovična voznica za državna smučarska prvenstva. Direkcija Putnika sporoča: V okolici Senjorjevega doma in Ribnice na Pohorju bo 4. in 5. marca državno smučarsko prvenstvo v alpski kombinaciji. Za tekmo so izvršene vse priprave. Generalna direkcija državnih železnic je dovolila udeležencem in obiskovalcem tekem polovično vozovnico do Maribora, ali do postaje Brezno-Ribnica. Polovična voznica velja za odhod od 2. do 5. marca, za vrnitev pa od 4. do 7. marca.

— Zavarovanje delavcev in nameščenecv decembru 1938. Lani v decembru je bilo zavarovanih pri Okrožnih uradih SUZOR-a 688.806 delavcev in nameščenecv, od teh 503.762 moških in 185.044 žensk. V primeri z novembrom je nazadovalo število zavarovancev za 39.675, v primeri z decembrom predlanskega leta je pa naraslo za 14.864. Največji absolutni porast izkazuje gradnje železnic, cest in vodnih naprav in sicer za 4049 delavcev, industrija izdelovanja prevoznih sredstev za 3879, privatna prometna podjetja pa za 1922. Znižalo se je število zavarovanih delavcev pri visokih gradnjah za 3282, pri industriji tobaka za 2412, v služništvu za 570 itd. V primeri z decembrom 1936 je naraslo lani število zavarovanih delavcev za 53.307. V primeri z decembrom lanskega leta izkazuje največji absolutni porast OUZD v Beogradu in sicer za 5047, OUZD v Ljubljani pa za 3869 in OUZD v Osljeju za 3043. Povprečna dnevna zavarovana mezdja je znašala 23.85 din in se je povišala v primeri z decembrom predlanskega leta za 78 par, znižala pa v primeru z novembrom lanskega leta za 30 par. Celokupna dnevna zavarovana mezdja je znašala 410.75 milijonov proti 439.90 milijonov din v novembru odnosno 388.66 milijonov v decembru predlanskega leta. V primeri z decembrom predlanskega leta se je povišala za 5,68%.

— Vračanje preveč plačane voznine. Od 1. januarja t. l. vrata vsaka oblastna žel. direkcija preveč ubrane voznine iz potniškega, prtljažnega in robnega tuzemskega prometa in stranske pristojbine naših železnic tudi iz mednarodnega prometa. Zah-teve za povračila obnem s potrebnimi listinami se naj pošljejo tisti oblastni žel. direkciji (komercialnemu odelku), kateri pripada postaja, ki je znesek ubrala.

— Mednarodno tekmovanje v kuhni. V Zagrebu so imeli večer mednarodno tekmo-vanje v kuhni, ki se je danes dopolnilo nadaljevalo. Večeraš so tekmovalce madžarske gospodinjice, ki so se zelo dobro odrezale. Tekmovalnja se je udeležilo 6 Madžark in ena je skuhala obed v 26 minutah.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina oblačno in spremenljivo vreme. Večeraš je nekoliko deževalo na Visu in Kumboru. Najvišja temperatura je znašala v Splitu, Kumboru in Dubrovniku 14, na Rabu 9, v Beogradu 8, na Visu 7, v Ljubljani 4,8, v Mariboru 3,3, v Zagrebu 4, v Sarajevu 3. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,4, temperatura je znašala -0,4 stopinje.

— Moralna pokvarjenost šolske mladine. V št. Vidu nad Ljubljano raziskujejo oblasti nezgodno afero, v katero je zapletenih okrog 20 solarčkov. V Guncijah so se otroci zbirali kar v gružah in prirejali igre v bližnjem gozdu. Posledica je bila, da je zanosila mladoletna deklica. Početje otrok je prišlo na dan bele s tem dejstvom in ko je šolska oblast uvedla preiskavo, se je afera razširila in spravila na dan naravnost strahotno sliko moralne pokvarjenosti šolske mladine.

— Nesreče. Iz Cerknice so prepeljali v bolnico posestnika Franca Škerija, ki je tako nesrečno padel doma s stola, da si je zlomil desno nogo. — V Šmarati pri Star-em trgu je konj brnil v glavo 8-letnega posestnikovega sina Janeza Špeha. Deček ima na glavi hudo poškodbo. — Zidar Rudolf Šinkovec, zaposlen pri gradbeniku

Slavcu v Radovljici je večer padel z odra in se hudo potolkel po glavi. — Delavko Nežo Jagodico iz Voklega, zaposleno v tovarni »Jugobruna« v Kranju, je večer zgrabil stroj in ji smečkal prste na desni roki. — V bolnico so prepeljali tudi kjučavničarja Andreja Tometa, uslužbenega pri električni cestni železnici. Tome je bil večer zaposlen pri napeljavi električne žice na Smartinski cesti blizu Kolinske tovarne, pa je padel z lestve in se težko poškodoval na glavi.

— Tatvina denarja na Polzeli. V gostilno Marije Cajhen na Polzeli je vdrl oni dan ponoči tat, ki je odnesel okrog 500 din in neka drugih predmetov. Kot vlogilca zasledujejo okrog 40-letnega moškega, oblečenega v rjavo obleko z dolgimi hlačami, ki so ga videli tudi v Braslovcah in ki je pravil, da prihaja iz Trbovelj.

— Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovozačev motornih vozil, se bodo vršili za sreze Kranj, Radovljica in Škofja Loka v petek dne 3. marca 1939 ob 8. uri pri sreskem načelnstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje, pravčasno vložijo pri sreskem načelnstvu v Kranju.

— Težka nesreča. V terek ponoči se je pripetila na železniški progi blizu Zagreba težka nesreča. Delavec Ivan Šulec se je vračal pijan z maskarade in legel je na tračnice. Kmalu je prispel vlak in mu odrezal obe nogi v bedrih. Golo naključje je hotelo, da ga ni posevem razmesarilo.

— V smrt, ker so jo pripili k možitvi. V vasi Popovcu blizu Varaždina se je zastropila z octovo kislimo Bara Horvat, stara 21 let. V smrt je šla zato, ker so jo starši prisilili, da se je proti svoji volji omožila.

— Pretrepljiva rodbinska tragedija. V Dalju na Hrvaškem se je odigrala večerj pretrepljiva rodbinska tragedija. Kmet Ladislav Svab je v ljubosumnosti zaklal svojo ženo Jano, potem se je pa večkrat za-bodel v prsi, da so težko ranjenega prepeljali v bolnico.

— Bogat ruski emigrant izginil. Iz Beograda je brez sledu izginil premožni ruski emigrant Tromse Teodosij. Policija je našla v njegovem stanovanju sledove krvi in ostanke večerje. Ljudje pripovedujejo, da so ga zadnje dni videli z nekim kmetom. Policija je dotičnega kmeta našla in zaslišala, pa ni zvedela od njega ničesar, kar bi pojasnilo to zagonetko.

— Vsak začetek je težak. Takoj, ko otrok zna uporabljati zobno krtačko, bi ga morala mati naučiti in navaditi, da si redno vsak dan snazi zobe. Samo oni, ki imajo zdrave mlečnike, dobijo dobro odporno zobovje. Za otroke Chlorodont, znano kvalitetno pasto za zobe.

— Darovi za bolniški sklad Društva slovenskih likovnih umetnikov. (II. izkaz). Od 20. januarja do 19. februara je prejelo Društvo slovenskih likovnih umetnikov za svoj bolniški sklad sledeče darove: Darovali so: po 300 din: Tekstilna tovarna Beer, Hribernik & Comp., družba z o. z. v št. Vidu nad Ljubljano. Po 100 din: Avgust Agnola, Ljubljana; Carmine H., Ljubljana; Čemašar Josip, litografija, Ljubljana; inž. Dukič, gradbena družba, Ljubljana; Jaklić And., šentjanški premogovnik, Krmelj in dr. Polec Julij, Ljubljana. Po 50 din: J. Blasnika nasl., univerzitetna ti. skarna, Ljubljana; Bonač Jožica, Ljubljana; Čebolin Olga, Ljubljana; Derganc Stane, trgovina z barvami, Ljubljana; dr. Hadži Jovan, univ. profesor, Ljubljana; dr. Hrašovec Milko, Celje; dr. Ješe L., primarij, Ljubljana; Rupnik Mar., šolski upr. v p., Kamnik; Schiffrer Ana, profesor, Ljubljana in dr. Volavšek Jos., zdravnik, Ljubljana. 40 din: Barbič Marin, Ljubljana. Po 30 din: Hribovšek Ivan, dentist, Zagorje ob S. in dr. Kušej Rado, univ. profesor, Ljubljana. 25 din: Favinl Jermelj, profesor, št. Vid nad Ljubljano. Po 20 din: Roje E., Ljubljana in Suher Franc, Ljubljana. Po 10 din: Baich Grgje, Ljubljana; Dolenc Josip, prznec, Ljubljana; Hočevar Kuno, gimn. ravnatelj, Ljubljana; Osredkar Fran, Ljubljana; Picer Rupert, Ljubljana-Moste in dr. Suher Eduard, Ljubljana. Vsem gg. dobrotnikom in dobrotnicam, ki so pokazali s svojimi darovi svojo posebno simpatijo do slovenskih likovnih umetnikov ter so jih s svojimi darovi podprli za slučaj bolezn in onemoglosti, izreka podpisano društvo svojo najtoplejšo zahvalo. Za Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani Iv. Slavotič, predsednik, I. r., Saša Šantel, blagajnik, I. r.

Iz Ljubljane

—lj Seja mestnega sveta Ljubljanskega. Jutri ob 17. bo v veliki sali dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani redna seja mestnega sveta Ljubljanskega. Na dnevnem redu so naznanilo predsedstva, odobritev zapisnika zadnje seje ter poročila finančnega, gradbenega, tehničnega, kulturnega, trošarinskega in personalno pravnega odbora, poročilo finančnega odbora odbora obsega med drugim odobritev računsko zaključka mestne občine Ljubljanske za leto 1936-37., najetje 3 milijonke posojila za graditev delavske kolonije za Bežigradom, odobritev pogodbe o prevzemu posojila Trgovske akademije, pravilnik o gradbenih taksah (izprememba) odstop sveta Sokolskemu društvu Ljubljana—Zgornja Šiška, družbi sv. Vincencija Favelskega, odobritev kredita za izplačilo razlike nagrac za delo na volitev, za prispevek mestne občine k vzdrževanju uprave policije v Ljubljani in za kritje stroškov, nastalih zaradi pomanjkljive gradnje obrežnih zidov ob Ljubljani. Poročevalac gradbenega odbora bo poročal med drugim o pravilniku o reklamah in napisih, o raznih parcelacijah in programu za izdelavo regulacijskega načrta za mesto Ljubljana. Poročitelj personalno pravnega odbora obsega med drugim pravilnik o službi hišnikov in kurjačev ter pravilnik o dolžnostih in pravicah mestnega šolskega strošništva.

—lj Film »Trije tovariši« po romanu Erich Maria Remarquea, pisatelja po vsem svetu razširjene knjige »Na zapadu nič novega« se nam te dni obeta v kinu Matic. Za filmom »Robin Hood« je gotovo najmočnejši film — v režiji Franka Borzage in idealni zasedbi Robert Taylor, Franchot Tone, Robert Young in Margaret Sullivan. Film »Trije tovariši« je pristno prikazan dokaz iskrenega tovarštva, najboljši ljubavni roman zadnjih let, ki je dosegal povsod dosegel največji uspeh. Istočasno se že nekaj tednov vrti film v Parizu pri razpredanih predstavah, tudi v Zagrebu ni bilo konec navdušenja za to veliko filmsko delo. Igra Margaret Sullivan in filmu »Trije tovariši« je tako dovršena, tako prirodna, da je bila meseca januarja od najstrožjih kritikov izbrana kot največja tragedija v letu 1938. Vsi časopisi so bili polni pohvale tako v Ameriki kakor v Londonu in prav gotovo bo ta film tudi pri nas dosegel največje priznanje. Tako pretresljive igre in vsebine nam film že dolgo, dolgo ni nudil, igra Margaret Sullivan kot Patricia je izvala je vsem gledalcem solze in še tako zakrknjeno srce bo prevzeto pri tem drugim umetniškem delu slavnega E. M. Remarquea. Zatorej že danes opozarjamo na film »Trije tovariši«, ki ga hojste prav v kratkem videti v kinu Matic. 648

—lj Predavanje Prirodoslovnega društva. O cenah električne energije je predaval v terek 28 t. m. v mineralški predavalnici univerze g. ing. Drago Matanović. Zacetek ob 18.15.

KINO MATICA, tel. 21-24
Danes predstave ob 16., 19. in 21.
po romanu Walter v. Hollander. V gl. vlogah Brigitta Horney, Mathias Wieman.

ANA FAVETTI

Kino Union — tel. 22-21

Danes nepreklono zadnjkrat ob 16. in 19. uri sijajna francoska satira

PREBRISANE ŽENSKÉ

Zvečer ob 21. uri

POSLOVILNA PREDSTAVA mojstra telepatije

Svengalija

Najboljši program! Samo še nekaj kart je na razpolago! — Nabavite si vstupnice takoj!

KINO SLOGA — tel. 27-30

ob 16., 19. in 21. uri

REPORTAŽA O LJUBEZNI

Zabavna novinarska ljubavna komedija. Loretta Joung, Tyrone Power, Don Ameche

pospešil korake, da bi prehitel pri zadnjem vagonu lokomotive, bil pa je prepozen in ga je lokomotiva pritisnila med obdobje ter mu strla prsni koš. Cop je nekaj minut pozneje izišilni kijub takojšnji zdravniški pomoči. Truplo so prepeljali v mrtvašnico, naslednjega dne pa so ga prepeljali v njegov rojstni kraj na Jesenice.

— Otrpšaška maskarada. KJS je priredilo tudi letos za naše malčke v Društvenem domu otroško maskarado, ki je bila izredno dobro obiskana in kjer so naši malčki našli obilo razvedrila. Posebno pozornost je vzbujal velik slon.

— Napad. V Moškanjih so neznan fantje napadli 24 letnega hlapca Riharda Stavana ter ga tako pretepli, da je obeljal na cesti nezavesten in so ga morali prepeljati v bolnico.

PREPREČEN SAMOMOR

— To je bilo grozno — Ludvik je zagrozil Evi, da se bo ustrelil na podnožniku pred vrati njenega stanovanja.

— In kaj je storila?

— Odstranila je podnožnik.

Iz Ptujja

— Smrt med obdobji. V ponedeljek se je pripeljal v Ptuj s tovornim vlakom v službeni zadevi iz Pragerskega železniški zveznišnik g. Anton Cop, ki je takoj po prihodu vlaka odšel v prometno pisarno. Po končanem opravkih se je napotil preko tračnic še v tovarno skladišče. Ta čas je na privozila od nasprotni strani lokomotiva, ki je premikala vagono. Cop je zato

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

DVA VLAGALCA (ajnegarja) ter več tkalcev za težko platno sprejme Motvoz, Grosuplje. 630

RISARJA ZA POHISTVO iščem. — Obširne ponudbe na Milan Zala — Beograd, Braća Jugovića 5. 644

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

Krasno posestvo v Celju 13 Johov, njive, travniki in gozdovi, napredaj v celoti, event, tudi posamezne parcele. Kirbiš, Celje. 629

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

CEPLJENO TRSJE sorte za dolenski cviček, sadno drevice, divjaka nudi — ŽIHER Franjo, Zamušan, Sv. Marjeta, Moškanjci. 645

TOVORNI FORD američanski BB, 4-cilindrski, 3 tone, zelo dobro ohranjen — ugodno prodam. Ericelj, Rogaska Slatina. 643

JAFFA POMARANJE debele in drobne na zalogi. — Veletrgovina južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa 48, tel. 3648 646

KAPITAL

Najmanjši znesek 8 Din

Beseda 50 par, davek posebej, Posojilna na vknjižbo poroke, menice, dolgoročna hipotekarna na 5 ali 10 let, po 7% obresti ter kmetom po 6% obresti nabavljamo. Pojasnila dobite s prednakazilom 3 din v znamkah. Central, Zagreb, Tomičeva 7. 628

STOJEČ JARMENIK 70 — 80 premera, kakor tudi pogonski stroj, zares v dobrem stanju, kupim. Ponudbe z označbo cene: Josip Polgar, Donji Miholjac. 642

DOPISI

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

POT DO SREČE knjigo in ostale informacije dobite zastoj, ako se obrnete na poznanega psihografa Karmaha, Zalec. 13.T

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

MEDARNA Prva specijalna trgovina za med, Ljubljana, Židovska ul. 6, nudi prvovrstne sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev po najnižji cenl. Na debelo in na drobno. 12.T

MOŠKI,

ki trpite na seksualni nevra-steniji odnosno impotenci nezadostni funkciji spolnih žlez, duševni depresiji, poskusite OKASA 100 tablet Din 220.— 50 tablet Din 110.— ki so jih mnogi zdravilni prekusili in so kot hormonski preparat odobreni.

LEKARNA Mr. ROZMAN Beograd — Terazije br. 5

PRED NAKUPOM OBUVTE si oglejte naše najnovejše modele in nedeljsko razstavo. Živko Brajkovič, Ljubljana, Igriška 3. 388

VINO IN SADJEVEČ prvovrstno sortirano, od 60 l naprej razpošilja: »Posestvo« GRICIC pri Mariboru. 18. T.

AKO PRODAJATE KUPUJETA OGLAŠUJ V MALI OGLANNIK »SKI NARODA«!

KLISEJE ENO IN VEČBARVNE Jugografika SV. PETRA NAŠIP ST. 23

POUK

Beseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 8 Din

Prihodnji prikojevalni tečaj za vsa damska oblačila se bo pričel 1. marca 1939 Vsa tozadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni

Krojni šoli v Ljubljani Aleksandrova cesta 5/II. Za pismen odgovor priložite znamko!

Zato sem tu da Vam varujem kožo!

Prepusite odtlej mirne duše mami skrb za nego svoje kože! Edino, kar morate storiti, je to, da redno mažete kožo z NIVEO. Zakaj samo Nivea vsebuje Eucerit, najboljšo okrepevalno sredstvo za kožo. Z njim vpliva Nivea blagodejno na kožno stanjico. Nivea Vam ohranja kožo mladostno in krepko, celo ostro vreme ji ne more škoditi. Zato si kupite še danes Niveo; bolje je namreč bolezen preprečiti, kakor se sdraviti!

Dotrpel je naš ubogi nadvse ljubljani mož in najboljši oče

LOŽAR JOŽE

POSESTNIK

Pogreb prebalega in nepozabnega pokojnika bo v četrtak, dne 23. februara ob 16. uri iz hiše žalosti, Kamniška ul. št. 30 (Stadionska 20).

Maša zadušnica bo v ponedeljek ob 8. uri v župni cerkvi v Šiški.

LJUBLJANA, dne 21. februara 1939.

Globoko žalujoči družina
LOŽAR in INŽ. HRIBERNIK

V neizmerni žalosti sporočamo, da se je Vsemogočnemu dopadlo poklicati k sebi v boljše življenje našo zlato, preskrbno mamico, staro mamico, sestro, teto in taččo, gospo

Heleno Maček roj. Špenko

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v petek popoldne ob 4. uri iz mrtvaške veže, Stara pot 2, k večnemu počitku k Sv. Križu. LJUBLJANA, dne 23. februara 1939.

FILIP MAČEK, soprog;
MILICA, por. LUKIČ, hčerka; ing. STANKO, sin;
ZVONIMIR LUKIČ, trgovec, zet; FRANCI, unuk;
MARIJA in ANA, sestri, JOŠKO in PETER, brata
ter ostalo sorodstvo

Težave našega etnografskega muzeja

ene najvažnejših kulturnih ustanov našega malega naroda

Ljubljana, 23.

Kdor misli, da je namen muzejev samo hraniti in zbirati starosti, pač ne more presoditi, kako velikega pomena so etnografski muzeji za vsak narod in še posebej za male narode, ki morajo posvečati toliko naporov, da za samo dokazovanje, da imajo pravico do obstoja. Etnografski muzeji so ena najpomembnejših kulturnih ustanov našega naroda. Tega ni težko dokazati, saj narodopisne zbirke in sadovi znanstvenega dela narodopisne stroke nudijo osnovo za delo in razvoj umetnikom, slikarjem, muzikom in kulturnim delavcem. Etnografski muzeji z vsem svojimi pridobitvami je temelj za razvoj narodne kulture, zakoreninjene v domačih tleh. Toda etnografski muzeji imajo svoj poseben pomen še zaradi tega, ker zbirajo dokaze, ki jih, kakor pravi pesem, hrani narod, ker zbirajo legitimacijo naroda ter njegovega življenja; lahko bi rekli, da ima etnografski muzej propagandni pomen, a besedo propagandc je treba v tem primeru razumeti v njenem plemenitem pomenu. Kdo potrebuje več propagande in uveljavljanja v svetu kakor naš mali narod? Svet mora vsaj zvedeti, da živimo, če hočemo, da se bo zanimal za našo usodo in da nam bo priznal tudi pravico do življenja.

zej neobhodno potreben saj je prav za prav del univerze, kakor n. pr. vseučiliška knjižnica. Zato pa moramo ob tej priliki tudi obžalovati, da je še vedno, po 20 letih obstoja naše univerze, nezasedena stolica za etnologijo na univerzi, čeprav po zakonu obstoja. V drugih vseučiliških mestih in državi predavajo etnologijo redni profesorji. V Beogradu se tej stroki posvečata celo dva profesorja z docentom. Če se ozremo k drugim narodom, nam mora ta pomankljivost še bolj boleti. Tako imajo n. pr. Finci, eden najmanjših narodov v Evropi, 5 profesorjev za etnologijo. Na nemških univerzah v Nemčiji pa predava etnologijo okrog 70 moči.

Naš etnografski muzej se je razvil leta 1923 iz etnografskega instituta, ki je bil ustanovljen po prizadevanju bivšega ministra dr. Zupaniča l. 1921. Dr. Zupanič si je prizadeval, da bi se osamosvojili še drugi muzejski oddelki in samostojne zavode, n. pr. arhiv in prirodoslovni oddelki, ker je to potrebno zaradi smotrenejšega in uspešnejšega znanstvenega dela. Zal je dosegel samo osamosvojitve etnografskega muzeja, ki ga upravlja.

Obiskal sem ravnatelja etnografskega muzeja dr. N. Zupaniča, da bi opozoril javnost na delovanje in pomen kulturne ustanove. Pri prvem obisku našega etnografskega muzeja se ne morem ubraniti neprijetnega presenečenja. Muzej ima samo eno razstavno dvorano, nekoliko večjo sobo v pritličju na severni strani. Prostor služi za knjižnico, ravnateljevo pisarno ter znanstvenikovo delovno sobo in za skladišče narodopisnega blaga. Ni prostora niti za večjo knjižno omaro. Knjige in revije se ne kupijo le na mizi, temveč tudi ob nji, na tleh, na naslonjajih in kjer je pač še kaj prostora. Razstavno gradivo je imobilno. Eno vitrino imajo še na hodniku. Mnogo narodopisnega blaga je vskladiščnega, leži v predalih ali je drugače založeno. Ni prostora! Človeka bi začelo dušiti v tej tesnobi, toda »k sreči« je dvorana tako mrzla, da vendar čutiš zrak. Ob dveh velikih oknih klokeče v radiatorjih, a naprava ne deluje.

Vprašal sem g. ravnatelja, ali se kdo kaj zanima za razvoj muzeja in če na pristojnih mestih vedo za te težave. Odgovoril je, da so v Beogradu sicer dovolili dve razstavni sobi, toda dobil jih ni, ker mu jih še niso izpraznili. Velika stiska je v vsem posloju. Prejšnja leta so govorili o nazidavi muzejskega poslojpa za eno nadstropje, toda načrti niso bili uresničeni in tako je etnografski muzej ostal brez primernih prostorov. V proračun pa je že nekajkrat ravnatelj predložil znesek za poslojpe etnografskega muzeja, a je bil vselej črtan.

Muzej tudi sicer živi, ker je zelo slabo dotiran. Prejema le po okrog 30.000 din, v predvojni dobi manj ko 3000 kron. Težko je reči, ali se katera znanstvena ustanova obstoja z manjšim proračunom. Pri tem pa je treba zlasti upoštevati, da muzej izdaja svoje znanstveno glasilo, »Etnolog«, ki je v znanstvenem svetu že zelo upoštevan časopis, dalje, da je treba

s skromnimi sredstvi kriti stroške za potovanja, za nakupe predmetov, nabirati narodopisno blago itd. Za potovanja ima muzej samo okrog 2000 din! Dela za etnografski muzej si pa sploh ne moremo misliti brez potovanj. Strokovnjak mora nabirati gradivo med ljudstvom in idealno bi bilo, da bi poznal slehernog vas na področju muzeja. Ravnatelj provincialnega muzeja je imel v predvojnem času 4000 kron, kar znaša v dinarjih 40.000.

Vse te težave so pri nas še tem hujše, kar se ne moremo zanašati na mecene. Kako krasen zgled nam nudijo Srbi s svojimi meceni, ki darujejo znanstvenim zavodom tako velikodušno milijone in milijone! V resnici pri nas ni mnogo bogatih ljudi, toda nekaj jih je vseeno in bilo bi jim v čast, če bi vsaj z manjšimi vsotami dokumentirali svojo narodno zavest in razumevanje za kulturne potrebe. Pomisliti je treba, da je etnografski muzej vsaj tako potreben, če ne bolj kakor Narodna galerija ali celo Moderna galerija in ne da bi hoteli komu kaj očitati, moramo reči, da je Narodna galerija po svoji zbirki in primeri z etnografskim muzejem — mednarodna Seveda je Narodna galerija kulturna ustanova, ki je kulturni narod ne more pogrešati, toda prav zaradi tega se sklicujemo na njo, ker je tudi etnografski muzej vsaj tako potreben. Ob tej priliki opozarjamo samo, da etnografski muzej sprejema starosti, pohištvo, slike, folkloristično blago itd. — a darovalci so zelo redki.

Etnografski muzej mora dobiti primerne prostore! Zahteva po poslojpu za ta muzej ni neskromna. Za kaj vse trosimo denar! Če ga pa nalagamo v kulturne ustanove, zlasti najpotrebnejše, pač ne more biti vržen skozi okno. Škode, ki jo trpimo zaradi tega, da ne moremo normalno delovati tako potrebna kulturna ustanova, ne bodo mogli nikdar poplačati z denarjem, ki je odtrgan kulturnim namenom idealno bi bilo, da bi muzej dobil dovolj veliko poslojpe za smotreno razvrstitev gradiva, tako da bi imela sleherna značilna slovenska pokrajina (n. pr. Prekmurje, Bela Krajina, Koroška, Primorska itd.) svoj oddelki. Muzej bi moral imeti tudi dovolj narodopisnega blaga drugih narodov in zlasti iz neslovenskih pokrajin države, kar je potrebno za raziskovanje domačega gradiva. Prav tako bi moral imeti orodja primitivnih narodov in podobne pripomočke, da bi znanstveniki lahko raziskovali začetke in razvoj civilizacije. Vzorno bi bilo, če bi muzej dobil poslojpe z večjim parkom, da bi lahko uradili tako zvani muzej na prostem, postavili slovenske hiše raznih tipov ter pokazali značilnosti našega narodnega ter kulturnega življenja čim bolj smotreno in učinkovito. Samo po sebi se razume, da bi bil takšen muzej velika vabljalnost ne le za strokovnjake, temveč tudi za letoviške goste in dijake ter sploh obiskovalce našega mesta. To zamisel lahko uresničimo brez posebnih težav, če se za njo zavzamejo vsi, ki se morajo zanimati za kulturne ter življenjske potrebe našega naroda.

ni preveč, toda kolikor jih je, so v srmatom stanu, ki mora sam pomesti z nezadajnej, kajti v doglednem času ena sama serjava ovca okuži sto zdravil.

V nadaljnjem je ugotovil govornik, da je stanovanja zavest preveč mlačna. Le kadar je sila ali pa kadar se bliža mezdno gibanje, prihajajo med borce tudi zapeljivci, ki se okorišajo s sadovi organizacije. Polovica rudarjev je sploh neorganiziranih. Vsaka organizacija pa je vredna samo toliko, kolikor so vredni člani, kakor je vsak podvig vreden le toliko, kolikor je za njim živih, to je zavednih ljudi in ne mrličev. Na vprašanje, koliko je resnice o novih praznovanjih, ki so na obzoru, je g. Arh izjavil, da je verjetno, da bodo rudarji praznovali, upa pa, da v najhujše čase, kakršne so revirji že preboleli, ne bomo več

prišli. Proračunske postavke iz državne blagajne so izčrpane, na drugi strani pa smo tik pred pogajanjmi za novo kolektivno pogodbo, kar je treba pri presoji položaja upoštevati.

Navzoči številni rudarji so posebno druzdel izvajani g. Arha poslušali z izrednim zanimanjem in pritrjevali njegovemu draščitemu opisanju nezdravih razmer, s čimer so dokazali, da je zadel v črno in da obsojajo metode svojih jamskih tovarišev, če pa je bil na zborovanju kdo prizadet, smo prepričani, da je svoj postopek morda šele zdaj spoznal in pravi luči in si bo to javno izpovedal, ki le dokazuje zdravo jedro našega rudarja, vzel k srcu in se pobojšal. Tudi mi želimo, da bi pogumne besede g. Arha padle na plodna tla.

Zakon na kredit

Prizadevanje Francije, Italije in Nemčije, da se poveča število porodov

Nazadovanje števila porodov pomeni hudo skrb za mnoge evropske države. Posebno važen in pereč je ta problem za Francijo, kjer se število porodov že dolga leta stalno krči in kjer se naravni prirastek nadomestuje samo z dotokom prebivalstva s kmetov v mesta. S tem pa izgubljajo kmetiči prebivalstvo svoje zdrave korenine in vedno večja je nevarnost, da bo začelo število porodov padati tudi na kmetih. Zato posvečajo v Franciji posebno skrb rodbinam z večjim številom otrok. Za take rodbine ustanavljajo fondne, da jih podpirajo moralno in praktično z denarnimi nagradami. Mati, ki je rodila in vzgojila večje število otrok, lahko doseže tudi visoko odlikovanje za zasluge za Francijo.

Iz Cognacove nagrade, ki jo podeli vsako leto Francoska akademija materam številnih otrok, je razdelila letos blizu 4 milijone frankov 319 rodbinam v raznih krajih Francije. In v isti Franciji, kjer število porodov po mestih tako občutno pada, so zdaj že rodbine z 10, 12 ali celo 14 otroki. Pri tem pa niso gledali na število otrok, temveč prvič tudi na njihovo zdravstveno stanje. Krizec Castne legije je dobila gospa Rochova v Varmonsey pri Epinalu, ki se je omožila leta 1907 in je imela 16 otrok, od teh je vzgojila 7 zdravih sinov in 7 hčera.

Seveda pa ne zadostuje paziti samo na zakonice in jih podpirati. Treba je začeti s tem, da se fantom in dekletom omogoči sklenitev zakona. V Franciji so nekdo ustanovili fond, iz katerega so dobivali podporo mladi zakonci, ki so se preselili iz mesta na kmete in si tam ustanovili nov dom. Ta akcija je pa ni dosegla posebnih uspehov. Ta čas je pa že začela Italija s splošno podporo mladih zakonov. Za njo je prišla Nemčija in ona je dosegla na tem polju mnogo večje uspehe kakor Italija. Zato je tudi v Franciji ministarstvo za socialno politiko pripravilo načrt, ki bo morda uresničen že v kratkem. Po njem

bo država dajala posojila mladim zakoncem, da si bodo lahko ustanovili domove. Posojilo bo moralo biti vrnjeno v določenem času, toda od posojenega kapitala bodo odpisani gotov del po tem koliko otrok bosta imela mlada zakonca.

V Nemčiji, kjer posoja država mladim zakoncem denar že pet let, je naraslo število porodov za dober milijon. V prvem polletju lanskega leta je bilo v Nemčiji s priklučenjo Avstrije vred sklenjenih 333 tisoč 767 zakonov, v prvem polletju predlanskega leta pa 308.186. Otroci se je rodilo 728.000 ali 25.090 več kakor v prvem polletju predlanskega leta. Posojil mladim zakoncem je bilo dovoljeno 107.382 predlanskim pa 82.105. Ti uspehi so čim pomembnejši, ker se nanašajo na tako važne slabe letnike, na letnike iz svetovne vojne. Večje število porok in večje število rojenih otrok pomeni pri teh letnikih, da si Nemčija prizadeva odstraniti vsaj deloma težke posledice svetovne vojne na polju razmnoževanja.

Obenem s Francijo razmišlja o uvedbi »zakona na kredit« tudi Anglija. Tam so izračunali, da bo potreben v ta namen osnovni kapital okrog 3.000.000 funtov sterlingov. Če ne pojde drugače, bo treba vzeti ta denar iz rednega proračuna, čeprav je že itak močno obremenjen. Zagovorniki ustanovitve tega fonda pravijo, da njegov pomen ne leži samo v povečanju števila otrok, temveč tudi v omiljenju težkega položaja na delovnem trgu. Mladi zakonci kupujejo stanovanjsko opremo. Razen tega bodo pa mnoge mlade žene, ko bodo morale skrbeti za gospodinjstvo in vzgajati otroke, opustile svoje poklice in izpraznile mestne brezposelnim. Tako se bodo znižale podpore brezposelnim. V Nemčiji so izračunali, da se jim je v letih, ko se je Nemčija borila za brezposelnost, vrnilo tako letno v našem denarju blizu 1.200.000.000. To je pa že lep prispevek k amortizaciji posojenega kapitala.

Pošta služi damam

Poštna uprava v poedinih državah se hvalijo kako služijo javnosti, kako si prizadevajo vsakomur ustredi in pomagati. Toda kaj bi rekli o poštni upravi v New Yorku, ki preskrbuje damam celo nove nogavice. Seveda samo tedaj, če se nogavica na ulici raztrga in je dama sredi živahnega prometa daleč od svojega doma. Če jo zadene na neprijetnost, je treba stopiti samo v bližnjo telefonsko celico, poklicati oddelki za nogavice in poštnem uradu ter mu sporočiti številko in barvo svojih nogavic, kakor tudi naslov celice, od koder telefonira.

Čez nekaj minut prihiti poštni sel in ji prinese nove nogavice. Vsak poštni urad v newyorški City ima vedno na razpolago zalogo najboljših nogavic vseh velikosti in barv. Damam jih pošilja v vsaki uri podnevi in ponoči v telefonske celice. Seveda pa morajo dame naročene nogavice plačati.

Nov čudodelni rabin

Zidovski priseljenci v Palestini imajo mnogo skrbi z usodo svojih sorodnikov v Nemčiji, o katerih imajo zelo slabe vesti. Pomankanje informacij o usodi nemških židov je prinesla slavo kabalistu rabinu al Jameni al Hartuju, ki se nanj nemški židje v Palestini obračajo za nasvete. Rabin šlomo pa dela seveda samo proti honorarju, da pa vsakemu židu točne informacije o komurkoli. Njegove odgovore vednoma potrjuje pisma iz Nemčije in sicer besedo za besedo.

Zato je rabin šlomo zelo popularen in pred njegovo hišo je vedno zbrana množica židov. Rabinu je že 81 let, vendar pa še pridno študira. Vsakega žida, ki pride

k njemu, si temeljito ogleda skozi naočnice, vpraša ga po njegovem imenu in njegovih staršev. Vse svoje znanje in informacije črpa iz Kabbale, ki mu omogoča odgovarjati tudi na vprašanje njegovih tajnih nočnih gostov. Ti pa niso židje, temveč Arabci, ki prihajajo k rabinu vprašati kao jim pise anonimna pisma, v katerih jim zdej tako pogosto groze s smrtjo. Tudi policijski uradniki so že prihajali k čudodelnemu rabinu preoblečeni, pa je vse spoznal.

Trup letala v dveh urah

Chicagoški tovarnar George Meyecorde je izjavil, da ima nov pastičen material, ki bo morda omogočil serijsko izdelovanje letal. Novi material, nazvan duramold, so izdelovali v njegovi tovarni Basketite Company Clark Aircraft Company in Basketite Corp in letalo iz te snovi so že preizkusili. Iz novega materiala se da izdelati trup ali krila letala naenkrat brez dosedanjega zamudnega sklepanja z zakovicami. Novi material je poseben les impregniran s sintetičnimi bakeričnimi snovmi. Prava sestava je seveda tajna tvrdke, ki se je obvezala ameriški vojaški upravi, da svoje tajne ne bo prodajala v tuzemstvo.

Duramold je snov, odporna proti vodi, lažje strukture od aluminija, vendar pa večje odpornosti. Trup letala je sestavljen iz dveh delov. Ko ju vzamejo iz modela, se enostavno zlepi tako kakor se zlepi čoln. Lahko si mislimo, kako se s tem pospeši gradnja letal. Meyecorde pravi, da lahko izdelamo trup letala iz njegovega materiala v dveh urah.

Poučno zborovanje rudarjev

Vprašanje službenega reda za rudarje — Kje tiče vzroki pogostih nesreč v rudnikih

Zagorja, 22. februarja

V nedeljo so imeli člani II. rudarske skupine v dvorani kina »Triglava« zborovanje, na katerem je tajnik te skupine g. Jurij Arh predlagal nekatero dopolnitve k praskar izišlemu, po rudarskem glavarstvu dostavljenemu služb. redu za rudarje. Govornik je poudaril, da je novi službeni red sicer dober, vendar pa ima ta nedostatek, da pripušča možnost zlorabe na škodo rudarja. Voditelji streme za vzgojo srčne kulture in izobrazbe. Toda življenje ima svoje trdote in nevarnosti, kar se ne da odstraniti. Zato nastajajo razmerja, pri katerih je presoja enostranska in krivična. Konkretno se to kaže v nenaklonjenosti do ene ali druge osebe v službi in izven nje. Ne pristaja k obrazu in človeka vzamejo »na pikos« § 69, točka 10, dopušča kazni in sicer postopoma črtanje pol, nato cela para grafo kot k nekaterim, ki jih je govornik točno označil, je treba izdati tako tolmachenje, da bo vsaka pristranost onemogočena. V § 66. je predvidena za prestopke celo dvojna kazen, namreč črtanje zasluzka in dodelitev v nižjo kategorijo, kar je v opreki z nazori o kazni, ki naj bo praviloma samo ena. Navzočni so sprejeli resolucijo z zahtevo po tolmachenju nekaterih paragrafov.

Drugi del sestanka je porabil tajnik, da je v ostri luči ovesetil obratne razmere z vzroki, ki so krivi, da se zadnja leta dogaja vedno več nesreč v rovih. Od leta 1935 je zahteval Kotredeski rov 7 smrtnih žrtev, poškodb pa toliko, da ima rudniški zdravnik polne roke dela. Tu nekaj ni v redu. Kriv je priganjalski sistem, ki pa je sploh znak našega časa. Največji del krivde je v rudarjih samih, v njih samovoljnem pehanju za čim večjim akordnim zaslužkom, ki je zajel rudarje od prvega do zadnjega kot epidemija. Res je, v rovu je treba delati, trdo delati, kajti rudnik ni humanitarni zavod za preživljanje delavcev. Vsaka stvar pa ima svoje meje. Ni v redu mladenost pri delu, prevelika vneema pa je naravnost škodljiva in v glavnem vzrok tako pogostih nesreč. O tem je pričala zadnja katastrofa, ko je eksplodiral metan. Kmalu po tej nesreči pa so hoteli nekateri prav na istem mestu nadaljevati z delom, čeprav je obstajala nevarnost za življenje. Dolžnost vsakega rudarja je, da se s svetliko prepriča o množini plinov in šele če ni nevarnosti, naj začne z delom. Čim pa obstoja le mala verjetnost, da bi utegnulo priti do nesreče, je treba delo ustaviti in ukreniti potrebne varnostne mere. V praksi pa gredo marsikateri premalo vestni in preveč »pridne« rudarji kar proko

vsega in posledice so tu. Rudar mora sam skrbeti za varnost!

V jame je prišlo zadnje čase kakih 160 tako zvanih »lauderjev«, to je začetnikov, mladih fantov, ki jim je jamsko delo neznano. Izpostavljeni so brezobzirnosti kopačev, ki zahtevajo, da jim morajo opravljati posle, o katerih še niso dovolj poučeni, s hitrico, ki v zvezi z nevednostjo povzroča razne okvare telesa. Govornik je omenil nekoga mladeniča, ki je zapadel tuberkulozi zaradi priganjstva svojega jamskega tovariša kopača. To so brezobzirnosti, katerih se morajo rudarji otežiti. Novince je treba ljubezljivo in tovariško poučiti. Eno najžalostnejših poglavitij je ovađustvo. Za hrbtno tovariša se nadzornim organom šepeta o nezmožnosti tega ali onega tovariša ali cele skupine samo zato, da bi se opravila morebitna premanjšna storitev lastne osebe ali skupine. »Dajte mi drugega kamerada, ta je prelen!« in podobno izpodbijanje eksistence drugov je na dnevnem redu. Rudarji sami skrbijo, da nadzorni organi zvedo vse prej kot pa bi zvedeli po telefonu. In teh organov v jami skoro ne bi bilo treba. Posledica je, da skušajo sleherni storiti čim več, da ne bo dobil pike, da se bo obdržal na svojem mestu z zadnjimi naporji. Nepreviden postaja, ker vihti za njim bič nevidni ovaduh, doma pa čakajo žena in otroci na kruh, in nesreča je spet tu! Ta nezdravi pojav mora izgniti. Potrebno je tovariško sožitje navzdol in do sodrugov, na drugi strani pa možgano in častno vedenje do višjih. Le tako bo delo spodaj v globini znošno, tovariško in nesreč ne bo toliko. Gotovo takih primerov

E. Kirchberger

„Pot čez mrličje“

Zdelo se je, da ni slišal vprašanja. Ko je pa že zapiral za seboj vrata, ga je nekdo naglo prijel za roko in potegnil nazaj. Presenečen se je ozrl.

— Vprašal sem vas, tovariš, kam ste namenjeni?

— Je dejal detektiv, držeč ga za roko.

— Ne razumem češćine, — je odgovoril nemirno.

— Prisotni so se obrnili. Ravnatelj je potegnil iz žepa robec in si znova vse srdit obrisal. —

— Nič ne de, dajte sem ta papir, — je dejal detektiv mirno.

Delavec je hotel iztrgati roko iz železnega objema. To se mu pa ni posrečilo. Detektiv je segel z roko v žep delavske jopice, potegnil je iz njega zmečkan papir in ne da bi se ozrl nanj, ga je spravil v svoj žep.

— Kdor bi hotel oditi odtod brez dovoljenja, bo aretiran, — se je glasilo svarilo.

— In tega moža vzemite dol!, — se je obrnil detektiv na orožnika, stojčega pri drugih vratih.

Inženir se je posmešnil in se znova poglobil v svoje tabele. — To je bilo res že potrebno, — ga je lahko slišal polkovnik, stojčej v bližini.

— V Pragi se jim je zopet enkrat posvetilo v glavi, da so izročili to zadevo vam, — je pripomnil orožniški škabni kapitan, obrnjen k detektivu. Le-ta je pa skromno skomignil z rameni in odgovoril:

— To je nekoliko moj primer, vsaj zdi se mi, da bo tu tudi ena izmed nitk, vodečih v Libensko ulico.

— Privoščil bi vam uspeh, Kfíž, sposobni ste.

— Še nobenih sledov nisem našel...

— Odlšli so iz oddelka za granate. V plinometnem se niso ustavili.

Potem so pa že morali kašljati. Za vrati 7. oddelka se je delalo s klorpikrinom. Delavci so se tu premikali leno in vsaki dve uri so jih morali izmenjati. Prihajali so vedno na dvorišče žolti, s krvjavimi, objokanimi očmi in neprestano pokašljujoči. Človek bi bil mislil, da imajo bronhijalni katarr, toda to je bilo brezbarvno izhlapevanje dušičnega klorpikrina, ki se je z neizprosno krutostjo zjedal v pljuca.

Inženirjeva kabina s steklenimi stenami je bila na nasprotni strani in zapirala se je zrakotesno. Baloni za kisik so jo neprestano polnili s svežim zrakom.

— Vi ste inženir Schäffer? — je vprašal detektiv Kfíž visokega inženirja, ki je mrko motril družbo.

Poznalo se mu je na obrazu, da mu inspekcija ni dobrodošla. Njegovo žolto čelo z globokimi sencami, na katerih ni bilo las, se je nagubalo in hropeče je pritrtil na zastavljeno vprašanje.

— se je glasilo drugo vprašanje detektiva Kfíza.

— Potem takem je bil ta papir namenjen vam?

— se je glasilo drugo vprašanje detektiva Kfíza.

Inženir je oklevaje segel po listku. Med čitanjem mu je roka komaj vidno zadržala. Vprašujoče se je ozrl na obraze pred njim stojčih mož. Ravnateljja tovarne ni bilo tu. Stal je pred inže-

nirjevo kabino in nestrpno pojasnjeval drugemu detektivu nekakšno napravo za polnjenje plinskih nabojev s klorpikrinom.

— Ali bi nam izvolili pojasniti, zakaj morate uničiti tabele B? — je nadaljeval Kfíž.

— Menda se ne ujemajo z izvestnimi ravnateljevimi računi.

— Jaz vem... da je pričakoval naš obisk šele trinajstega in ne drugega, kaj ne?

Inženir se je nervozno zasmeljal.

— Kje so tabele B? — se je začul oster glas tretjega civilnega uradnika.

Inženir je potegnil iz svežnja nekakšen akt in mu ga pomolil.

— Ali odgovarja to? — je vprašal podpolkovnik Večer.

— Ne, to je nekaj drugega. Hočem od vas tabele B.

— Da vam pojasnim, — mu je posegel v besedo detektiv Kfíž — meni bi lahko dali recimo logaritme, pa bi jih ne razumel, toda tale gospod je inženir Kudeš. Morda ste že kaj slišali o njem?

Inženir je začudeno dvignil obrvi in molče položil akt nazaj. Potem je pa potegnil iz svežnja drugi akt in ga položil na mizo. Sedel je in se prijel za glavo.

— Kaj pa je to prav za prav? — je vprašal polkovnik tiho kemika Kudeša. Le-ta je skomignil z rameni in odgovoril: — Za aretacijo to ne zadostuje. To je kombinacija yperita z neko neznano kemikalijo.

— Trenutek. gospoda, to bo zadostovalo, — je dejal detektiv Kfíž, potem se je pa obrnil na se-

dečega inženirja, — dajte mi ključ od te votline v steni.

Dobro se je videlo, kako je inženir prebledel. Potegnil je iz žepa ključ in ga položil na mizo.

Morda bi tega sfera nihče ne bil opazil. Skrit je bil za visoko stensko tablo in njegova vrata so bila tako neznaťna, da jih je mogel človek opaziti šele po temeljitom ogledu. Kfížu pa ta malenkost ni ušla.

Odprl je jeklena vrata in privlekel iz votline kup korespondence. Na nekaterih kuvertah je bila rdeča črka B. Na kuvertah je bil pečat hamburške kemične družbe.

Čisto spodaj je pa ležala težka kuverta z zlomljenim pečatom in z značko N.T.

— Kaj je to? — je vprašal Kfíž kimajoč z glavo. Poročevalski častnik se je obrnil k njemu in ko je opazil značko, je dejal kratko:

— To? To bi moglo pomeniti Nachrichtentruppe.

— Kako morete biti tako neprevidni, gospod inženir? — je pripomnil Kfíž smeje.

— Ta gospod bo moral tudi pojasniti nekatere stvari v Pragi, — je dejal orožniku, stoječemu v bližini. Inženir je povsíl ramena, molče je vstal in odšel iz kabine.

VI.

Nevarni kemični vzorci

Ravnatelj tovarne ni mogel opaziti, da je bil glavni inženir v oddelku klorpikrina aretiran. Tega ni mogel videti, ker ga je bil detektiv odvedel v drugo delavnico in tam je moral pojasniti, kako se izdeluje benzilbromid.